

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΑΚΤΙΚΟΙ ΣΥΝΤΑΚΤΕΣ: Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΣ, ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ, ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΩΡΙΤΗΣ,
ΚΙΜΩΝ Ι. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ, ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ.

ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ "ΤΥΠΟΣ",

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ 3.

ΧΡΟΝΙΑ ΙΖ' (ΕΞΑΜΗΝΟ Β')

ΑΡΙΘ. 693 (ΦΥΛ. 3)

Σάββατο, 18 Ιουλίου 1920

ΑΠΟ ΤΟΝ ΔΟΝ ΚΙΧΩΤΗ

★ ΤΙ ΓΡΑΦΟΥΝ ΟΙ ΑΛΛΟΙ ★

ΤΑ ΤΡΙΑ Π

Κάτσια αντίδρασις έντονος πρέπει πάντως να γινεί. Είτε δια του παραδείγματος των επισήμων, είτε δια του παραδείγματος των άπλως εγκρίτων, δια των προτροπών επίσης του Τύπου και των επιμόνων διαφωτίσεων των φιλολογούντων, πρέπει ώρισμένως να στραφή πάλιν το ένδιαφέρον του άθηναϊκού κοινού προς το άληθινόν θέατρον, το όποϊον θεβαίως δεν είναι ή επιθεωρησιακή τεθρεία και ή επιθεωρησιακή άκολασία και ή επιθεωρησιακή μορσία. Διότι είναι πολύ συστατικόν δια το καινόν της Έλληνικής πρωτευούσης αυτό το όποϊον συμβαίνει ιδίως τώρα τελευταία. Έργα ως ή «Ψυχή τρελλή» του Φρανσουά δε Κυρέλ, δίδονται ένώπιον άκροατών, οι όποιοι, όταν δεν δυσφορούν και δεν διαμαρτύρονται, τουλάχιστον χασιώνται, καταλαμβάνόμενοι υπό άκατανικήτου ύπνηλίας. Αφ' έτερον αι νεώτεροι γενεαί ανατρέφονται με κάποιαν περίπου άποκλειστικήν λατρείαν προς την επιθεώρησιν και επί τοσοῦτον, ώστε να είναι παραστατικώτατος μιās όλης καταστάσεως και να προσλαμβάνη την σημασίανλυπηροτάτου συμβόλου ο έπόμενος διάλογος, άκουσθαι εις ώρας έσπερινάς εις την όδον Σταδίου.

Αυτός, νέος της εποχής «Να σάς πώ, έμένα κάπου κάπου μου άρέσει και κανέν σοβαρόν δράμα!»

Εκείνη, άτθις νεαρά, κομψή, ευγενική, μ' έξωτερικόν έξαγγέλον και έλεκτήν μόρφωσιν. «Α, παρακαλώ δι' έμέ εις το θέατρον δεν υπάρχουν παρα μόνον τα τρία Π. = Πειρασμός, Πανόραμα, Παναθήναια!»

Έφημ. • ΕΜΠΡΟΣ •

ΑΠΟ ΤΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Οι άπαισιοδοξούντες δια το μέλλον της Χίου, λόγω της άποτόμου κοινωνικής μεταπτώσεως, άτόμων και στρωμάτων, ως άναπνεύσουν. Η προχθεσινή χειρονομία των δημοδιδασκάλων της νήσου μας, συμπληρούσα την εκπαιδευτική επανάστασιν της Θεσσαλονίκης και τους άγώνας του «Νουμά», πρέπει να πληρώση την ψυχήν όλων μας από έλπιδοφόρον χαράν.

Είναι γνωστόν, ότι το μεγαλείον της Χίου, και ή ανά τον κόσμον φήμη της, όφείλεται κατά το πλείστον, σόν τοις άλλοις, και εις τα λαμπρά σχολεία της. Αλλά είναι γνωστόν άκόμη ότι τα σχολεία μας είχαν τελευταίως φθάσει εις τοιαύτην κατάστασιν άψύχου διδασκαλίας, ώστε να αναγκάσουν τον μεγάλον συμπατριώτην μας Ψυχάρην να γράψη ότι άγαπή τους κατοίκους κάποιου χωριού της Χίου γιατί δεν στέλλουν τα παιδιά τους στο σχολείο.

Τα πράγματα όμως άλλαξαν και άλλαξαν τόσοσ άπότομα, τόσοσ συνταρακτικά, ώστε ή προχθεσινή συγκέντρωσις των διδασκάλων να άποτελέση σταθμόν του ώραιότερου μέλλοντος, όπως το έπόθησε και όπως το έφαντάσθη άλλος μέγας συμπολίτης, ο σοφός Κοραής.

Η φυλή βαθίζει τας τύχας της.

Αν δε ή επιτυχία των έξωτερικόν άποτελεσμάτων της επαναστάσεως της Θεσσαλονίκης έπεσκάσθη υπό της έσωτερικής καταπτώσεως, ή εκπαιδευτική επανάστασις, έργον της προσωρινής, κατά τύπους, του «Νουμά» και των περι τον «Νουμά», κατ' ούσίαν, είναι άρκετόν να ύψωση το έργον της, έσωτερικώς, παραπλεύρως της έξωτερικής επιτυχίας. Οι διδάσκαλοι της Χίου δεν υπελείφθησαν. Το μαρτυρεί το προχθεσινόν των υπέροχον ψήφισμα.

Έφημ. «ΠΑΓΧΙΑΚΗ»

ΛΑΓΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΟΡΟΙ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ

ΕΙΣ ΔΡΑΧΜΑΣ

Έν όψει	πρός 3 ⁰ / ₀
Με δεκαήμερον προειδοποίησιν	» 3 ¹ / ₂ ⁰ / ₀
Έπί προθεσμία 1 έτους	» 4 ¹ / ₂ ⁰ / ₀
» » 2 έτών	» 5 ⁰ / ₀
» » 4 έτών	» 5 ¹ / ₄ ⁰ / ₀

ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΝ

Μέχρι δραχμάς 5.000	» 4 ⁰ / ₀
-------------------------------	---------------------------------

ΕΙΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑ ΕΠΙ :

Λονδίνου έν όψει	πρός 5 ⁰ / ₀
» επί προθεσμία έξ μηνών	» 5 ¹ / ₂ ⁰ / ₀
Παρισίων έν όψει	» 3 ¹ / ₂ ⁰ / ₀
» επί προθεσμία έξ μηνών	» 4 ⁰ / ₀
N. Υόρκης έν όψει	» 3 ⁰ / ₀
» επί προθεσμία έξ μηνών	» 3 ¹ / ₂ ⁰ / ₀
Ιταλίας έν όψει	» 2 ¹ / ₂ ⁰ / ₀
Βροσλίνου »	» 1 ⁰ / ₀

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΙΖ' (ΕΣΑΜΗΝΟ Β')

Σάββατο Ἀθήνα, 18 Ἰουλίου 1920

ΑΡΙΘ. 693

ΠΕΡ ΕΧΘΕΝΑ

ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ: Στὸ γόρσιμα τῆς οἰμας.

ΠΗΡΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ: Ἡ Δραματικὴ τοῦ «Ἑλληνικοῦ Ὁδείου».

Π. ΠΑΠΗΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ: Ὁ μετανάστης. (Συνέχεια).

ΜΙΧ. ΘΕΡΒΑΝΤΕΣ - Κ. ΚΗΡΘΙΟΣ: Ὁ Δὸν Κιχότης (συνέχεια)

Ο "ΝΟΥΜΑΣ": Φαινόμενα καὶ πράγματα.

Κ. ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ: Ὁ «Ἐμφυλοχότης».

Μ. ΦΙΑΝΤΗΣ: Ὁρθογραφικά: Ταξίδι.

Α. ΠΑΠΑΓΓΕΛΑΚΗΣ: Οἱ γνώμες καὶ οἱ ἀνορθογραφίες τοῦ κυρίου Καθηγητῆ.

ΑΠΟ ΒΛΟΜΑΔΑ ΣΕ ΒΛΟΜΑΔΑ: Ζένη φιλολογία.

— Νέα βιβλία. — Περιοδικά. — Χωρὶς γραμματόσημο.

ΣΤΟ ΓΥΡΙΣΜΑ ΤΗΣ ΡΙΜΑΣ

ΔΕ ΜΟΥ ΤΟ ΛΕΣ

Ζῶ τὴ χαρὰ τῆς συντροφιάς σου...
"ὦ τί τραγοῦδι ὄσα μοῦ λές!
Στὸ γέλιο ἀνοίγεται ἡ καρδιά σου.
Πετοῦν οἱ ἐλπίδες μου τρελές.

Κ' ἐνῶ μ' ἀφίνεις ν' ἀρμενίζω
στ' ὄνειρο πού μονάχη πλές,
ἐκεῖνο πού ποθῶ κ' ἐλπίζω
δὲ μοῦ τὸ λές, δὲ μοῦ τὸ λές...

Σέ χάνω. Μάταια σὲ γυρεύω.
Κι ἂν ὄσα μοῦ πες σ' ἄλλους λές —
μὰ κάποτε ἀσφαλτο μαντεύω
τὸ βράδι ἀργά γιὰ μὲ νὰ κλαῖς.

ΠΡΩΤΗ ΧΑΡΑ

Μικρὴ, μαυροντυμένη,
παιδί τῆς συφορᾶς,
στὴν ὄψη σου γραμμένη
ἡ ἐλπίδα μιᾶς χαρᾶς.

Σ' ὄλο τὸν κόσμο ξένη
στὴ μοῖρα μοναχί,
ἄλλο δὲ σοῦ ἀπομένει
παρὰ ἡ θερμὴ ψυχί.

Καὶ τώρα πού βλασταίνει
ἐντός σου νέος ρυθμός,
καὶ τὴ ζωὴ σου εὐφραίνει
πρωτότρεμος παλμός,

μικρούλα, παραγαμένη
σὲ πόνο ἢ συφορά,
σὰ δάκρυ — ἄχ, ἀνεβαίνει
στὰ μάτια σου ἡ χαρά.

Σ' ΑΓΑΠΩ ΓΙΑΤΙ

Τόσο σ' ἀγαπῶ,
πού, χαρά μου ἢ λύπη,
δὲν μπορῶ νὰ πῶ
τί ἀπὸ σένα λείπει.

Κρύβω τὴν ἀγνή
πλαί σου ταραχὴ μου,
δάκρυ στὴ στεγνὴ
στάζοντας ψυχὴ μου.

Σ' ἀγαπῶ γιατί,
—φῶς τὸ καρδιοχτύπι—
τεχνητὴ ἀρετή,
ἀπὸ σένα λείπει.

ΕΛΛΗ

Τῆς χαρᾶς μου τὸ μέλι
στὸ κορμί σου, κυψέλη
τοῦ φιλοῦ, θ' ἀπιδάσω...

Τάχα ἢ μοῖρα τὸ θέλει;
Μοῦ γλιστρᾶς σὰν τὸ χέλι
καὶ δὲ φεύγεις ὠστόσο.

Μὰ τῆς θλίψης τὸ μέλι
στὸ πικρὸ σου ἀνθογέλι
θὰ τραγγήσω... Ἐκεῖ πάνω
—ἄχ! ἀλλ' ἂν τὸ μοῦ μέλλει —
τῆς ἀγάτης κουρέλι
γιὰ νὰ ζήσω, ἄς πεθάνω.

ΚΙ ΟΜΩΣ ΓΙΝΟΜΑΙ ΠΑΙΔΙ

Ἐχω τόσο δυνατὸ
στὴν ψυχὴ τὸ θέλω,
πού στὸ χέρι μου κρατῶ
φωτεινὸ τὸ μέλλω.

Τὸν πραγμάτων ἡ σπουδὴ
πλημμυρίζει ἐντὸς μου.
Κι ὁμως γίνομαι παιδί
σὰ φανεῖς ἔμπρός μου.

ΜΠΟΡΑ

Σήμερα τὸ δειλινὸ
ἀνεβήκαμε μαζί,
σ' ἓνα δρόμο ἀλαργινὸ,
ἡμερο καὶ φωτεινὸ
τῆς ἀγάπης, ποὺ μᾶς ζῆ.

Κ' εἶδαμε ἀπὸ τὸ βουνὸ
μαῦρα σύννεφα πηχτά,
στὸ γλαυκὸ μας οὐρανό...
Κ' ἓνα μάντεμα δεινὸ
μᾶς ζευγάρωσε σφιχτά.

ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ

Η ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝ. ΩΔΕΙΟΥ

Ἐνα δειλινὸ τὸν περασμένο μῆνα, σὲ μιὰ συγκέν-
τρωση στὴν ὁδὸ Φειδίου, ἔδωκε ὁ Ἰδρυτὴς καὶ Διευ-
θυντὴς τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὁδείου κ. Μ. Καλουσιῆς τὸν
ἀπολογισμὸ τοῦ μουσικοῦ αὐτοῦ ιδρύματος. Λιγο-
στοὺς μῆνες σταδιοδρομίας εἶχε μπροστά του μὰ τὸ
γερὸ καρδί, κρατημένο ἀπὸ δυνατὰ χέρια, εἶχε ξα-
νοίξει νέα ἀπορροαίδια, καὶ νέους ὀρίζοντες. Μ' ἐλά-
χιστα σκεδὸν ἐφόδια, χωρὶς καμμιάν ὑλικὴ ὑποστήρι-
ξη, χωρὶς πόρους καὶ χωρὶς κληροδοτήματα, κατόρ-
θωσε μέσα σ' ἓ ξ ἡ μ ἡ ν ε ς νὰ παρουσιάσει τέτοιαν
ἐργασία, ποὺ λιγοστὰ ἰδρύματα ἔχουνε δώσει.

Ταλέντα σὰν τὸν κ. Σταῦρο Ξηρέλλη, τὸν ἄγνωστο
ἀλλὰ θαυμάσιο συνθέτη τῶν σονέττων τοῦ Μαβίλη, τῆ
Ἀδα Λαμπρινοπούλου, τὴν εὐγενεῖα Τζήλντα τοῦ Ρι-
γολέττου, τὴν Ἀδα Σάσα Κινοπούλου, τὴν Ἀδα Χρηστὶνα
Κυριαζῆ κ. ἄ. εἶναι οἱ καρποί, ποὺ ὄριμοι πιά φανή-
κανε στὸ μελιχρὸ φῶς τοῦ ἀλησιόνητου ἔκεινου δειλι-
νοῦ.

Καὶ πλάι στὴν ἐργασία ἐτούτη, πόσες συναυλίες,
καὶ πόσες φιλολογικὲς ἑορταί, καὶ πόσα κοντσέρτα καὶ
πόσα φερεγγύσματα στὸ γαλάζιον αἰθέρα δὲν ἐνώσα-
νε τὸ λεγαρὸ καὶ συμπαιθητικὸ τους κελιάδισμα μὲ τὸν
ἴμνο ποὺ ἀφίνουε στὸ Ἑλληνικὸ φῶς τ' ἀηδόνια τοῦ
Κολωνοῦ, ποὺ τὰ στερέωσεν ἡ λίρα καὶ ἡ φήμη ἐνὸς
Σοφοκλή.

Ὅσοι σταθῆκανε κοντὰ κάπως στὴν ἐργασία τοῦ
Ἑλληνικοῦ Ὁδείου, μόνο δίκαια συγχαρητήρια καὶ
γαρδικῆς εὐχῆς γιὰ τὴν πρόδοσόν του εἶχανε νὰ ποῦνε.
Ἔτανε τόσο μεγάλο, τόσο πλατὺ, τόσο γιγαντινὸ τὸ
νέο Κτίριο, ποὺ μόνο χέρια Ἀκριτικοῦ ἤρωα θὰ μπο-
ρούσανε νὰ τὸ ρίξουνε συθέμελα.

Κι ὁμως : Τὸ χαμόγελο τοῦ Κάλμπαν εἶτανε φαί-
νεται γραφτὸ νὰ ξαναφανεῖ στὴν Ἀττικὴ αἰθρία. Ἀ-
φρομῆ στάθηκε ἡ παράστασις ποὺ ἔδωσε ἡ Δραματι-
κὴ Σχολὴ τοῦ Ἑλλην. Ὁδείου.

Τὶ εἶτανε ἡ παράστασις ἐκείνη, τὸ ξέρουνε καλά οἱ
περισσότεροι ἀπ' τοὺς ἀναγνώστες τοῦ «Νουμά», ὅστε
νὰ μὴν εἶναι ἀνάγκη νὰ μακρολογῆσω. Ἡ γνώμη τοῦ

κ. Πάλλη καὶ ἡ κρίσις τοῦ Ξενοπούλου γιὰ τὸ «Ψυχο-
σάββατο», νομίζω πὼς εἶναι ἀρκετά. Ὅσοσο κ' ἡ πε-
ποιθησις ἐκεινῶν ποὺ ἀναλάβανε τὴν παράστασις, τὰ ὀ-
νόματα τῆς κ. Θεῶνης Δρακοπούλου (Μυρτιώτισσας),
καὶ τοῦ Πάνου Τζαγόπουλου, εἶταν ἀρκετά ἐφόδια γιὰ
νὰ πείσουνε καὶ τὸν πιὸ δύσκολο κριτικὸ πὼς κάτι
καλὸ θὰ ἔβγαυε μὲς ἀπ' τὴ Δραματικὴ Σχολὴ τοῦ
Ἑλλ. Ὁδείου.

Ὅχι ὁμως ! Δὲν ξέρω ἀπὸ ποῦ ξεκινώντας χτυπή-
σανε μερικοὶ τὸ ἔργο τῆς Δραματικῆς Σχολῆς. Κρίμα!
Καὶ πὺ κριμα, ἔταν συλλογιστεῖ κανεὶς ποιοὶ βγήκα-
νε στὸν καθημερινὸ τύπο νὰ διαμαρτυρηθοῦνε.

Δικαίωμα τοῦ καθενὸς νὰ κρίνει καὶ νὰ ἐπικρίνει
μάλιστα. Τὴν ἀλήθεια καὶ ποιὸς δὲν τὴ δέχεται, ὅσο
κι ἂν ἔχει ἀφηρημένη ἐννοια, ὅσο κι ἂν εἶναι μαχαίρι
ἀκόμα δίκαιο. Κοντὰ στὴν ἀλήθεια ὁμως πρέπει νὰ
στῆξει πὺ ὁ λόγος ὁ ζυγισμένος καὶ ὁ δίκαιος, γιὰ νὰ
μπορεῖ νὰ σταθεῖ ὡς ἀλήθεια ἡ γνώμη ἡ δική σου,
καὶ νὰ μὴ φαίνεται σὰν παράλογος δογματισμὸς καὶ
σὰν λόγια ποὺ λέγονται ποιὸς ξέρεῖ ἀπὸ ποιά φιλομο-
μένη Πιθία.

Γιατὶ, τέλος πάντων, ὅλα θὰ μπορούσε νὰ τὰ δεχτεῖ
κανεὶς, ὅσο κι ἂν εἰπωθήκανε μικρότερα, ὅσο κι ἂν
μὲ λόγια πικρὰ καὶ δῆθεν αὐστηρά, κατεβάσανε ἀλη-
θινούς καλλιτέχνες καὶ τραγουδιστάδες μὲ ὄνειρα καὶ
μὲ ἰδανικὰ πλατύτερα στὸ κοινὸ ἐπίπεδο ἀνθρώπων
ποὺ διψάνε χεροκορητήματα καὶ συγχαρητήρια, — ὅ-
λα, καὶ αὐτὰ, καὶ περισσότερα θὰ μπορούσε νὰ δεχτεῖ
κανεὶς, ἔταν ἔβλεπε πὼς ἡ κρίσις δὲν εἶναι Σουλτανικὸ
κριμαὶν ποὺ κόβει καὶ συντρίβει, μὰ ἡ Κρίσις ἀνθρώ-
πων ὀρθολογιστῶν, ποὺ ἔχουνε ὑπ' ὄψη τους πὼς δὲ
γίνεται εἶναι μὸλις ἀποτέλεσμα ἔξη μηνῶν, μὸλις ὀ-
δοχάριμα γιὰ ἓνα μελλούμενο μεσημέρι.

Κι ἀκόμη ἐγὼ, ἂν εἴμουνε ὁ Κριτής, ποτὲ δὲ θάκα-
να σύγκρισις τῆς Δραματικῆς τοῦ Ἑλλην. Ὁδείου μὲ
τὴ Δραματικὴ τοῦ Ὁδείου Ἀθηνῶν.

Γιατὶ ; Εὐκόλη ἀπάντησις σὲ ἀλήθεια. Σιωλεῖ ἡ
πρώτη, ποὺ ἀκόμη καλά - καλά δὲν εἶχε προχωρήσει
στὸ δρόμο τῆς μεγάλης Σπουδῆς. Θέατρο ἡ δεύτερη,
μὲ στοιχεῖα στρατολογημένα μὲς ἀπὸ θέατρα καὶ θι-
άσους, μὲ συστηματικὴ προπόνησις στὴ Σιγνή τρία
συνεχῆ χρόνια, καὶ τὸ σπουδαιότερο ἀπ' ὅλα : μὲ ὑλι-
κὴ ἐπιχορήγησις, μὲ τριάντα μετρομημένες χιλιάδες κά-
θε χρόνο.

Δὲν ξέρω ἂν τὰ παραπάνω φτάνουνε γιὰ νὰ δείξουνε
πόσο ἔξω πέρασε ὅσοι μὲ ἀμείλικτη αὐστηρότητα με-
ταχειριστήκανε τὴ Δραματικὴ τοῦ Ἑλλην. Ὁδείου.
Ἐνα μόνον ξέρω κ' ἓνα σημειῶνω : Πὼς σ' ἐμένα θ'
ἀρκοῦσε τὸ ταλέντο τῆς Ἀδᾶς Ἄνας Σαοδύλου, τὸ
τεχνικὸ παίξιμο τοῦ Φύλακα στὴν «Ἀντιγόνη» κ' ἡ
καλλιτεχνικὴ ἀπαγγελία τοῦ Κορυφαίου, γιὰ νὰ πα-
ραβλέψω μερικὲς ἀτέλειες, καὶ νὰ στηρίξω τὰ καλή-
τερα ὄνειρά μου στὴ νεοσύστατη Σχολή.

ἴσως ὁμως ἐγὼ νὰ εἶμαι πολὺ ὀνειροπόλος. Ἄς
εἶναι. Οἱ Ἀσπρητοὶ καὶ οἱ Δύσκολοι ἄς ξεκαθαρίσου-
νε λίγο τὰ γυαλιὰ τους καὶ ἄς πειστοῦνε τέλος πάντων
πὼς τὸ Ἑλληνικὸ Ὁδεῖο δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ δώσει
στὸ τέλος ἄξιους καρποὺς ἀφοῦ μέσα του κλείνει δὲ
ὄγεινὸ, ριζοσπαστικὸ καὶ νεωτεριστικὸ ἔχει ὁ καλλι-
τεχνικός μας ὀρίζοντας.

ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΘΡΑΚΙΩΤΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

Ο ΜΕΤΑΝΑΣΤΗΣ

2-

Μά όταν έρχεται ο ανήφορος, καρτέρω και τόν κη-
τήροο. Κι ο Θεωδωρής ανέθηκε, ανέθηκε, ως που
κόντευε να τραλλωθεί. — Τό σπίτι' αυτόνα θα μι
φάει... Δέ συλλογίστηκε όμως καιιά φραγά, πώς μπο-
ρούσε να διαιστωεί. Είχε τὸ δίσταλό του, και δέ θυ-
μήθηκε να τανὸ βάλει στό χέρι. Αὐτή ἡ ἰδέα ἄξαφνα
ἀνέθηκε στό κεφάλι του παρηγορήσασ. Τὸ συλλογι-
στηκε καλὴ τὸ μέτρησε ἀπὸ δῶ τὸ μέτρησε ἀπὸ κεί,
ὡς που τάνεφερε στό βιβλιοπώλη τὸ Ζωντρού. Ἡ ἰδέα
του δὲν πῆγε χαμένη, γιατί πέρα - πέρα τῆ δέχτηκε
κι αὐτός. — Καλὸ, Θεωδωρῆ, μιὰ και θὰ τὸ χροῖσῃ τὸ
σπίτ' χροῖσασ στο δίσταλό σ'. Μπάρου ἔνε φίλος,
ἀγάπη, δίσταλόσ' σου ἔν!

Κι ὁ Θεωδωρής τὸ μεσημέρι, ὅταν κατέβη ὁ κῆρ
Πατριζόπουλος γὰρ καθεβέντα και τὴν ἐφημερίδα, πα-
τώντας στίς μύτες τῶντακουταῖων του, εἶπε τὸν λό-
γο του :

— Ἔτος, δίσταλό, φρονήσιμ' σπίτι. Τῶρα μιὰ σένα
καρά, μιὰ σταμάτωσι γιατί ἔν κίττες οἱ παριάδες. Τὰ
μικρὰ τῆλεσαν. Χρησιζόμαστε -- ὄλο στόν τῶνθεν-
τικὸ μιλῶσε γιὰ λόγον του ὁ Θεωδωρής -- λίγες πα-
ράδες κόμα. Ἐλπίζω τὸν Θεωδωρῆ λοιπόν θὰ τὸν συν-
δεῖμι ὁ δίσταλος... Καὶ πῆρε τὸ ρινόφωνο ἕρος
τοῦ δασκάλου του.

Ὁ κῆρ Πατριζόπουλος χι, χι, χι, ἐλίθη στὰ γέλια
καινόντας πῆρου - κάταν τὸ σοφὸ του κεφάλι :

— Βέβαια, Θεωδωρῆ, βέβαια... Καὶ πόσα λοι-
πὸ θὰ χροῖστωῖς; παιδί μου Θεωδωρῆ :

Ὁ Θεωδωρής, ασατημένος ἀπὸ τὴν ἀνέλιπστη ἐπι-
τηχία, νόλις τῶρῃ τασε νὰ λογαριάσει πόσα ἤθελε.

— Ὡς σποῖντα, δίσταλό, και κίνε γλήγορα. Ἐ-
νέχσο τὸ σπίτι, σπίτι' παλιό', σπίτι... Τῆ Σάμπου
νὰ λές!

Τὴν ἄλλη μέρα ὁ δίσταλος ἀδείαξε στίς φοῖχτες
τοῦ Θεωδωρῆ, μπροστὰ στόν κῆρ Ζωντρού, τὰ αἰσπα-
ρήματα λουτζιῶ, τρέμοντας. — Τεσσαρῶντονα τὸ
λοιπόν Θεωδωρῆ! Ὁ Θεωδωρής ὑπόγραψε τὸ ὁμῶλο
και ὁ Ζωντρούς ὡς μάρτυρας. — Ἐ, τὸ λοιπόν, παιδί
μου, Θεωδωρῆ, πρόσθεσε ρινόφωνα ὁ δίσταλος, --
μὲ τὸ καλὸν νὰ τελειώσει και σιδερένια.

Φκασοῦν, δίσταλό, φκασοῦν, θὰν τὸ δεῖς!

Ἔτσι ὁ Θεωδωρής σθέλετ δόθηκε ὄλος στό τέλειωσι
τοῦ σπιτιοῦ του, δίχως ἀκόμα νὰ κατλάθει κανέ-
την ἀνέχμῃ του. Σὲ κίτισσαν καιὸ τὸ σπίτι φανερω-
νέτανε στὰ πόδια τοῦ κῆρου, ποὺ ποῖσερος σταμα-
τώσε ἢ τὸ ἐπισκεπτόταν, σάν ἕνα κορίτσι, σάν και-
κίτ. Κ' ἔδειχνε μὲ περσιάνειμ ὁ Θεωδωρής τίς θύρες,
τὰ πινάκρια, τὰ ντουλάπια, ἔοργ τῶν χειρῶν του.
Ἐργόνταν τὸν ποῖσερο μηχανισμὸ τους ἢ καιτὸ ποὺ
εἶχαν ἔξνοστα, μιὰ κ' εἶτανε γιὰ τὸ σπίτι του. — Δὴ
ἔν νοῖλ' ἢ τῆνη γουιέν'. Αἰπὸ, πατὰς τὸ κοιμητιό'
κλείν! — Τοῦδα τῶσα, και τοσοῦσε ὁ ἴδιος. — Δὴ
ἔν ἢ τῆνη! — Γλέτ; τὰ σοσάσια δῶ τὴ ντουλα-
ποῦ; Κλείν; τὸ ποῖτο, γοῖλα κλείννα. — Ὁ ω ω π!
και τοσοῦσε μονάτος του. Κ' ἔσο ἕνα ἕνα ἔξνοσους
τὰ δατυλουργικὰ εὑρήματα του, ἔνοντας τὸ θαυμασμὸ
τοῦ κῆρου και τὸ φρόνο μερῶν. — Τί σὲ χρεῖ.

ἔχεται καιμένη, τέτοιον σπίτι σένα; Σὺ ἕνα ξεροῦ κεφάλι'
... ἄνταμ σέντα... Καὶ ὁ Θεωδωρής εἰρωνικὰ — Τὸ
κεφάλι μου γὰρ δέ χωραίει γλέπς ὄπου τὸχ!

Τὸ τέλειωσι τοῦ σπιτιοῦ ἀνακούφισε τὸ Θεωδωρῆ,
τῶρα τὸν δῶτανε τὸ χροῖσ. Τοῦν δῶτανε ποὺ τῶγεν
ἀνέχμο. -- Διότι ἔν και δὲν ἔν. Δέ θὰ γίν' αὐτό.
Πάντα αὐτὴ ἡ συλλογὴ τὸν ἔτρωγε. Μετακώθηκε τό-
σο, ποὺ μερόνιχτα δὲν ἠσῆχαζε. Νόμιζε πὼς εἶταν ἕ-
νος μέσα στο σπίτι του, ἕταν συλλογιζόντανε ποὺ ὁ
Πατριζόπουλος εἶχε τὴν ἱπογραφή του σὲ ὁμῶλο
πάνου. και μὲ τῶκους εἰκοσι στὰ ἑκατό. — Πρέτ' νὰ
ἔξπλερωθεῖ αὐτὸ τὸ αἰσπῶρτα, ἄλλοῖως δέ γίνεται!

Στόν ἀπάνω μαχαλά, μὲ τῶντῆλο καιμπασιρό, ποὺ
εἶταν ἡ ἐκκλήσιὰ τῶν Ἄισαραντιζάστρων, ἱεράτευε
ἕνας παπάς, καλόβολος ἄνθρωπος, ὁ Παπαγιάνης ὁ
Σαμτρούς. Ὁ Παπασιμυρῶς, ἕνας πελώριος ὡς κεί
πῆρου, εἶχε μιὰ μεγάλη καρδιά, δση τὸ μπόττο.

Ὅλο γέλοσε και ὄλο διῶδεση εἶχε, ποὺ τῶροχονταν
ἀπὸ μιὰ φιλοσοφικὴ σκέψη, πὼς γιὰ νάχει κανένας
καλὴ καρδιά, πρέπει νὰ θροῖσει και τὸ γιατροῦ. Τὸ
ἔκαστικὸ τῶγεν εὔρει αὐτός, σκόθοντας στο παραθύρι
τοῦ γειτονικοῦ σπιτιοῦ, πίσω ἀπὸ τὸ ἱερὸ τῆς Ἐκκλη-
σιῶς, κατὰ τὴν ἀνατολή, ποὺ ἡ γειτόνισσα ἡ Ματενιῶ,
συνήθιζε κάθε μέρα νὰ μεταγγίζει τὰ κρασιὰ της γιὰ
νὰ μὴν ξενίσουν.

— Ὅλγ, Ὅλγ, χι, χι, χι, φώναζε πανωτὰ, γε-
λῶντας, στήν κόρη της τῆ μικρομαλλοῦσα. -- Ὅλγα
λέγω, φέρε, φέρε...

Και ἡ Ὅλγα, τὸ ἄκακο κορίτσι, κοιβαλλοῦσε ἕνα
ποτήρι καιτσάριζο ἀπὸ τὸ παραθύρι, μέσα ἀπὸ τὰ
σιδερένια κῆρκεῖτ. τοῦ ὁ Παπασιμυρῶς τὸ κατέβαζε
μονορούφι, σκουτίζοντας τὰ παγιά του γένεια, ὄπου
στάλλαν οἱ πολύτιμοι κόμπου τοῦ κρασιοῦ, κρεμα-
σμένο στίς μεγάλες τῶν μουστακιῶν του τριχες. Ὁ-
σο τῶτανε, τόσο τὸ δηροῖσε. Σὲ καιμὰν ὄρα πάλι ἔ-
στέλνε τὸν καινηλανάφτη τὸ Γιῶργη; -- Γιῶργη,
Γιῶργη, κίνοντῶς τὸνε μὲ τὸ μῆτ. Γι' αὐτὸ και δὲν
τὸ κοινοῦσε ἀπὸ τὴν Ἐκκλησιὰ, ποὺ κάτου ἀπὸ τὴν
ἔοργα κληματαριά, ἔκλωμενος στο σέτι, πρόσμενε
τὸν ἔσπερινό, ἢ καιμὰν ἱεροπραξία, ὄπως ἔλεγε. Ἐ-
τσι εἶχεσε ἀνακούφιση στίς σκέψεις, ποὺ τὸνε βασ-
νίζανε, σκέψεις σοβαρές, ποῦγε γιὰ τὴν κόρη του τῆ
μεγάλη, τὴν Ἀγορῶ, ποὺ εἶφοσθη, κοκκινομάγουλη,
περονηλακῶσαστη και καιμαροφῶδα, πάντα τοῦ βα-
στοῦσε τῆ σκέψη.

Τὴν ἔν γλήμ' ἢ Χάσ'. ἔλεγε ἡ μάννα της, ἢ πα-
παδιά, ἢ καλόβολη σάν τὸ παπά της.

Ὁ Θεωδωρής, μέσα στίς συλλογές του, μιὰν ἡμέρα
δέχτανε τὸ μῆνυμα τὸ γλακό. Τοῦοθανε ποῦξεντά-
δετ γιὰ τὴν Ἀγορῶ τὴν καιπεδοῦση, ἀπὸ τὸν ἀπά-
νου πιντζλί.

Ὁ Θεωδωρής εἶχε ἕνα μενῆλο καλό μιὰ και πολλὸ με-
νῆλο κακό. ἔταν πολλὸ γλήνορος στίς σκέψεις του. Δὲν
ποῖμενε νὰ τὸ μετοῖπει ἕνα ποῖμα. Δίχως πολλὴ συλ-
λογῆ, ἀποσῆσσε νὰ ἢ ἔγι. Καὶ στήν ποῖσταση τοῦ
σπιτιοῦ τὸ ἴδιο, και στήν ποῦξενιά τὸ ἴδιο. Τίποτε δέ
λοῦσῆκε. Τὴν ποῖσῆκα μονάτος. -- Λῶσο Θενοῦ!
εἶπε μέσα τοῦ. -- Ἄλ' ἄλτεσανε τὴ σπῆτι του ἀπὸ τὰ γέ-
νια τῆς κληματαρῆς του, ποὺ ὑποσῶσε νὰ τὸ γάθει μιὰ
μέρα, δὴ μὴν τὸ καλόβολη, δια πῆγασε μιὰ γυῶδ

Και σ' ένα - δυό μήνες ή 'Αργυρώ με τις εύλογες δολων των παπιδών της πατρίδας, που τιμούσαν τον Παπασαμαρά, στους γάμους της κόρης του, μίημε το κατώφλιο του καινούριου σπιτιού του Θεωωρη τη Σάμπου, που της φαίνονταν χοντρός, μά εΐταν ή τύχη της.

Και ο δάσκαλος ο Πατρικόπουλος δέν απόλειψεν από το γάμο — και ο Θεός, Θεωωρη, πάν καταθύμιον, εΐτεκνίαν, Θεωωρη, και οίκου απόλαυσιν! του εΐπε σφίγγοντας το χέρι του δυνατού τεχνίτη και φιλώντας τα στέφανα της 'Αργυρώς, αφού διπλωσε το μπόϊ του ο γονηρός δάσκαλος, που του έτάραξε τα σχέδια ή προΐκα της 'Αργυρώς: προς την όποϊαν όχι ματαιώς πρόστεσε ρινόφωνα: — 'Υπακοήν, παιδίον μου, φόβον και αγάπην τῷ άνδρι, ίνα ζήσεις έν τῷ πλάτιω τούτῳ εΐδαμύνας.

Περιστατικά άπροσδίκητα, σκοπιῦρες, φασαρίες, — ο θάνατος του κύριου Γιάγκου του Σάμπου — που γέρος έσερνε τα πόδια του τώρα χρόνια, ή τρομερή γέννα της 'Αργυρώς, αναδουλειά, το συμπλήρωμα του σπιτιού, του άράμισαν την προΐκα. 'Αλλού την προόριζε ο Θεωωρης κι άλλου πήγε, για μεγάλη χαρά του δασκάλου. — Δέν πειράζει, Θεωωρη, δέν πειράζει, έλεγε στο Θεωωρη, όταν πήγε ν' άλλαξει το όμολογο δίχως να πληρώσει, πάρεξ τον τόκο, — Δέν πειράζει, ο δάσκαλος αγαπά τον Θεωωρη... Του λοιπῷ λοιπὸν θά εύκολυνθεΐς καλλιώτερον, ο δάσκαλος δέν διάζεται.

Τα λόγια αυτά τονε σουβλίζαν σα μαχαίρια δίκοπα, αλλ' ανίσχυρος ο Θεωωρης, εΐχαριστούσε φαινομενικά, μά κρύβοντας τον πόνο του. — Ναι δάσκαλε, έχ' ο Θεός; ο Θεός μεγάλος έν. θά δουλέωμι' θά τα πλεώσωμι' έν τίποτε άλλο; δέν έν! Μέσα του τον δουλευε όμως σα φυτίλι στην πληγή αυτή ή αγίατρευτη δουλειά. Λονάριζε πῶς θά πάλευε το χρέος αυτό, που με τον δάσκαλο έγινε έννεακέφαλη ύδρα.

— Τη μια τρύπα στουπώνω, αλλ' ξανοίγ': Δάσκαλε πῶς για να φῶς το σπύ' μου, μά δε θά το κομπιάσ' δάσκαλε, θγάλε' από το νοῦ σ'. Δέν έν λουκάκι για; ένε σπύ'!... μονολογοῦσε ο Θεωωρης και έβραχνε ναβρει το νῆμα κάποιου δρόμου, που θά τον έβραζε από την ντροπή αυτή. Συλλογή σε συλλογή το βρήκε. — Καλά θά εΐτανε, γυναίκα μ' 'Αργυρώ, να τραβήξω γῶ κατά την 'Αμερική. Κεϊ με φαίνται μένα που θά κάνω παοάδες να στουπώσω αυτήνης της άλεπούς το σπύια. Γῶ δῶ δέν κάδομι', γῆ το σπύ' γῆ τον τάφο μ'. Χρέος γῶ δε φοβοῦι', φοβοῦι' αναδουλειά. Μεις δῶ δουλειές δέν έν. Παίρω γῶ το ζευγίλ' μου, τραβῶ κατά κεϊ και έυ σένα στέλω. Ξι, ξεπεθαζῶ το χρέος. 'Ετσ' έν υπέ 'Αργυρώ μ., Τέτοια σέδιζα έκανε ξαπλωμένος ο Θεωωρης, με την 'Αργυρώ, πουγε στην αγκαλιά της το δευτεοδ της παιδί και μ' αυτό γασομερούσε, άφροντας τις άλλες δουλειές του σπιτιού.

'Επειτα πάλι συλλογίζονταν πῶς μπορούσε ναγει και την ύποστηρίξη των γιών του Ζαναοά. Εΐταν ενεί άπὸ γούνα άποκαταστημένοι και με ΐχειν καλό. Εΐχανε σπύια, ζαγαρολαστέια, οκλήπεδα. Εΐχανε τον παοά. Και ο Θεωωρης εΐτανε γνωστός εκεί σ' αυτούς και οΐλος, και παιδί καλό. Αδτοι θά τον ύποστηρίξαι νε, θά του δίνανε τη δύναμη να κρατήσει πέρα και μέσα σε κόσμο άγνωστο, σε τόπο ΐξνο, δίχως γά...

σα, δίχως τίποτε. Με τον ΐναν μάλιστα εΐτανε συμμηθητές, μαζί μάθαιναν το φτωχί και το Λουκιανό «'Απόδος ὃ κατάρατε...». Μαζι σκούψανε στη Χρηστομάθεια να βροῦνε μαζί με τον κύρι Πατρικόπουλο τη σοφία των προγόνων. Το σκέδιό του σκέδιο. Δέ δίσταζε διόλου να το βάλει σ' ένέργεια. Παράδωκε το μαγαζι του στον αδερφό του να το κρατάει ρεζέρβα, έστειλε τη γραμειά του στο σπύι του πεθεροῦ του, νοίκιασε το σπύι του για να θγάνει τους τόκους του χρέους του προς το δάσκαλό του και τοίμαζε το περιφημο ζευγίλι του. 'Η άπόφασή του με τα ΐργα του σχολιάζονταν:

— Μά τέπαθε αυτός, τρελλός έν;

— 'Ακοῦς εκεί ναφικ' τη γυναίκα τ'...

— 'Αμ' βέβαια ὕπονος πίν'...

'Ο δε δάσκαλος, θιαζόντας τη θέλησή του, — ΐ, μπράβο το λοιπὸν Θεωωρη, μπράβο! Του λοιπὸν λοιπὸν θάχοιμε κι άλληλογραφίαν, τούπε ρινόφωνα, μολέσ που νακούεται, γιατί εΐταν στα τελευταία του. — Γράφε το λοιπὸν του δάσκαλου, γράφε. Εΐτύχει Θεωωρη και ένθυμοῦ τον δάσκαλον, δστις σε εΐφωτισεν εις το καλόν.

'Ο Θεωωρης τούρχονταν να τονε σκυλλοπνίξει πάνω στην πολυθρόνα του, αν μπορούσε να βάλει στο χέρι κείνο το αναθεματισμένο «όμολογο» που τον ΐστελανε άδελε σε τέτιο μακρινό ταξίδι. — Καλή άντάμωση, δάσκαλε, το λοιπὸν. Και ο Θεωωρης σε λίγες ήμέρες αναχωροῦσε για το ταξίδι. Πήγαινε στην 'Αθήνα. — Στην 'Αθήνα, μαρε. στην 'Αθήνα! Τι γλέπετε ΐτο:

Στον τόπο του Θεωωρη, ὅπως και σ' ὄλη την Τουρκιά, για το ρωμὸ ή 'Αθήνα εΐταν ένας τόπος ιδανικός. 'Ανόνησες και παρελθόντα μεγαλεία, που τα διαβάτανε στην ιστορία, με κείνα που άκουεν ο κόσμος από δσοις εΐπαγιναν στην 'Αθήνα, δημιουργούσανε μέσα στη φαντασία του λαοῦ κάτι υπερχόσμιο, κάτι που μόν ή φαντασία μπορούσε να το πάσει, να το παραστήσει. 'Οπως μια φορά ο Θεωωρης φανταζότανε πῶς ο δάσκαλος, έννα πρόσωπο, που εΐταν άδέστο και άπλησίαστο στη ζωή του δέω από το σχολειό, στα παιχνιδιά μπορούσε να ζούσε ὄχι ὅπως ὄλοι οι ανθρωποι, αλλά κάπως άλλοῦς, τέλος πῶς μπορούσε να μην έτοιωνε, να μην ΐπινε, να μην εΐγεν άνάγκες ανθρωπινες, εΐτσι μέσα στο μυαλό του δοκίμασε με τη φαντασία του την 'Αθήνα: Κάτι που δε λέγονταν, δέν εΐνε περιφρόσια. Δέν εΐνε τόπο, γούνο, ζοπή, που εΐταν ἔπλο, και τούτε 'Ελληνες, κάτι ὕπεροστα όντα. 'Ετσι, η' οὔτεξ τις ιδανικότητες, κάτισε ο Θεωωρης τη Ρωμαιοῦνη νῆ. 'Αντίκουσαν τα υάτια του το Λικαθητό, την 'Ακοόπολη, τάροζα, το μανόθη, το γευίλη, το βαοκάπη. Αδτοι την ΐκαναν να γαφεΐ από τα μάτια του το βρομικ που εΐνε μέσα στη φαντασία του, μέσα στην πληγή του. Κι άδελε, συναντώντας τον παοάτο Ρωμὸ που ὄλησε, κρατώντας τη ζευγίλι του, τη μάου του κοστίο, που εΐνε μέσα το ένει του για το μακρινό ταξίδι, — Αθήνα έν νε ή 'Αθήνα; οὔτηνε άπελητισμένος. Αλλο από την ποαγιατικότη κι άλλο εΐσπασμένος απ' ήτι αντίνουζαν τα μάτια του άνωτερο ὄτι δασ εΐεσαν ὄς τόρα.

(Σε άλλο φύλο το'ίονο)

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΠΑΠΑΧΡΥΣΤΟΦΑΝΟΥ

μουλάρι. Ἀμέσως καβάλησε κι ὁ Δὸν Κιχώτης τὸ Ροσινάντε, κι ὁ κουρέας ταχτοποιήθηκε ὅσο μπορούσε καλύτερα στὸ δικό του τὸ ζῶο ὅμως ὁ Σάντος πὸν ἔμεινε πεζός, ξαναθυμώθηκε πάλι τὸ χάσιμο τοῦ ψαρή του, πὸν τόσο τοῦλειπε κείνην τὴν ὥρα. Ὡστόσο δὲ βαρυνόμηνε γιατί καθόλου, μὲ τὴ σκέψη πὸς εἶχε πάρει πιά ὁ ἀφεντικός του τὸ δρόμο πὸν θὰ τὸν ἔφερνε γραμμὴ στὸ θρόνο τὸν αὐτοκρατορικό· γιατί δὲν εἶχε πιά καμιὰν ἀμφιβολία πὸς ἦθελα παντρευτεῖ μὲ κείνην τὴν πριγκιπέσσα, και θὰ γινότανε τὸ λιγότερο βασιλιάς τοῦ Μικροκόν. Τὸ μόνο πὸν τονὲ στενοχωροῦσε, ἦταν ἡ σκέψη πὸς ἐκεῖνο τὸ βασίλειο θρισκότανε στὴ χώρα τῶν ἀράπηδων, και πὸς οἱ ἄνθρωποι ποῦθελα τοῦ δώσουνε γιὰ ὑποταχτικούς του, θὲ νάτανε ὅλοι μαῦροι. Ὅμως βρῆκε μὲ τὴ φαντασία του ἓνα κατάλληλο γιαιτρικὸ γιὰ τὴν περίσταση, κ' εἶπε μιλώντας μὲ τὸν ἑαυτὸ του :

— Καὶ τί μὲ νοιάζει ἐμένα κιὰν θάναι μαῦροι οἱ ὑποταχτικοί μου ; Καὶ θάχω τίποτ' ἄλλο νὰ κάνω, παρὰ νὰ τοὺς φορτώσω στὸ καράβι και νὰ τοὺς κουβαλήσω στὴν Ἰσπανία, ὅπου θὰ μπορῶ νὰ τοὺς μοσκοπουλήσω, κι' ὅπου θὰ μοῦ τοὺς πληρώσουνε τῆς μετρητῆς : ἔτσι πὸν μ' αὐτὰ τὰ χρήματα θὰ μπορῶ νάγοράσω κανέναν τίτλο ἢ κανένα ἀξίωμα, και νὰ καλοπεράσω ὅλες τίς ἡμέρες τῆς ζωῆς μου; Ὅχι βέβαια, ἐξὸν ἂν κοιμᾶται κανένας και δὲν ἔχει τὸ μυαλὸ μηδέ τὴν κωπατοσοῖνη ὥστε νὰ τὰ καταφέρει τὰ πράματα, και νὰ μπορέσει νὰ πουλήσει δέκα ἢ τριάντα χιλιάδες ὑποταχτικούς του, ὅσο πὸν νὰ εἶπεις κύμινο. Μὰ τὸ Θεό, θὰ σοῦ τοὺς περιμαζέψω, μικροὺς και μεγάλους, ὅπως μπορῶ, κι ἂς πὰ νάναι ὅσο θέλουνε μαῦροι : ἐγὼ θὰ τοὺς κάνω νὰ γίνουν ἄσπροι και κίτρινοι μέσα στὴν τσέπη μου. Ἐλα και μοῦρχεται κίολας νὰ γλύψω τὰ δάχτυλά μου . . .

Βυθισμένος μέσα σ' αὐτοὺς τοὺς στοχασμούς, πορευότανε τόσο εὐχαριστημένος, πὸν λησμονοῦσε τὴν κακοτέραση τῆς πεζοπορίας του. Κι ὄλ' αὐτὰ τὰ ἔβλεπαν ἀπὸ ἀνάμεσα ἀπὸ κάτι θράχους ὁ Καρδένιος κι ὁ παπάς, και δὲν ἤξεραν πὸς νὰ κάνουνε γιὰ νὰ πᾶνε κι' αὐτοὶ μαζί μὲ κείνους. Ὅμως ὁ παπάς, πὸν ἦτανε πολὺ ἐφευοεικὸς και πολυμήχανος ἄνθρωπος, συλλογίστηκε ἀμέσως ἓναν τρόπο γιὰ νὰ πετύχουν ἐκεῖνο πὸν ἐπιθυμοῦσαν· πῆρε δηλαδὴ ἓνα ψαλίδι πῶννε μέσα σὲ μιὰ θήκη, κ' ἔκοψε μὲ πολλὴ γοηνηνάδα τὰ γένια τοῦ Καρδένιου, κ' ὕστερα τοῦ φόρεσε ἓνα καφετὶ νταλμαδάκι πὸν φοροῦ-

σε ὁ ἴδιος, καθὼς και τὸ μαῦρό του ροῦχο : ἔτσι πὸν αὐτὸς ἔμεινε μονάχα μὲ τὰ κοντοβράμα του και τὸ γελέκο του· κ' ἦτανε τέτοια ἡ μεταμόρφωση τοῦ Καρδένιου, πὸν μήτε ὁ ἴδιος δὲ θὰ μπορούσε νὰ γνωρίσει τὸν ἑαυτὸ του, ἂν κοιταζότανε μέσα σὲ κανέναν καθρέφτη. Κατόπι ἀπ' αὐτό, μ' ὅλο πὸν οἱ ἄλλοι εἶχανε προχωρήσει μπροστά στὸ διάστημα πὸν τοῦτοι μεταμορφωνόντουσαν, προζώρησαν κ' ἔφτασαν δίχως νὰ δυσκολευτοῦνε στὸ δημόσιο δρόμο, πρὶν ἀπὸ κείνους· γιατί τόση ἦταν ἡ κακοτοπιὰ σὲ κείνα τὰ μέρη, πὸν δὲν μπορούσαν οἱ καβαλλάρηδες νὰ πορευτοῦνε τόσο γρήγορα, ὅσο οἱ πεζοπόροι. Πῆγανε λοιπὸν και περίμεναν στὸ μέρος ὅπου βγαίνει ὁ δρόμος ἀπὸ τὰ θουνά κι ἀρχίζει ὁ κάμπος· κι ὅταν παρουσιάστηκε, βγαίνοντας ἀπὸ κειμέσα, ὁ Δὸν Κιχώτης μὲ τὴ συνοδεία του, ὁ κληρικὸς στάθηκε κι ἄρχισε νὸ τονὲ κοιτάει καλὰ καλὰ, σὰ νὰ πολεμοῦσε νὰ τονὲ γνωρίσει· κι ἀφοῦ τὸν κοίταξε κάμποσην ὥρα, τονὲ ζύγωσε μ' ἀνοιγμένη τὴν ἀγκαλιὰ και κρᾶζοντας : « Καλῶς τονὲ βρίσκω τὸν τύπο και τὸν ὑπογραμμὸ τῆς ἱπποσύνης, τὸν παινεμένο μου τὸν πατριώτη, τὸ Δὸν Κιχώτη ντὲ λὰ Μάντισα, τὸ ἄνθος και τὸ καϊμάκι τῆς ἀρχοντιᾶς, τὸ στήριγμα κ' ἡ παρηγοριά τῶν ἀδυνάτων κι ἀναγκημένων, ἡ κορώνα κ' ἡ δόξα μέσα στοὺς πλανόδιους ἱππότες ». Καὶ λέγοντας αὐτὰ τὰ λόγια, εἶχε ἀγκαλιάσει τὸ γόνατο τοῦ ἀριστεροῦ ποδιοῦ τοῦ Δὸν Κιχώτη· ὁ ὁποῖος, σὲ μεγάλη ἀπορία γιὰ τὰ ὅσα ἔβλεπε κι ἄκουγε νὰ λέει και νὰ κάνει ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος, τὸν παρατηροῦσε μὲ προσοχὴ, ὅσο πὸν στὸ τέλος τονὲ γνώρισε κι ἀπόμεινε κατάπληκτος βλέποντάς τον, κ' ἔκανε τὰ δυνατὰ του γιὰ νὰ ξεπεζέψει· ὅμως ὁ παπάς δὲν ἠθελε νὰ τὸν ἀφίσει, και γιαιτὸ τοῦ εἶπε ὁ Δὸν Κιχώτης :

— Πρέπει νὰ μάφισεις ἡ εὐγενεία σου, αἰδεσιμότατε, νὰ κατέβω· γιατί δὲν εἶναι καθόλου σωστὸ νὰ εἶμαι γὼ καθάλα, κ' ἓνα τόσο σεβαστὸ πρόσωπο ὀν τὴν εὐγενεία σου νὰ πηγαίνει μὲ τὰ πόδια.

— Αὐτὸ δὲ θὰ τὸ παραδεχτῶ ἐγὼ μὲ κανέναν τρόπο, εἶπε ὁ παπάς· ἂς μείνει τὸ μεγαλεῖο σου ἀπάνω στ' ἄλλονό του, γιατί ἀπάνω στ' ἄλλονό του, κατορθώνει τὰ πιὸ μεγάλα ἔργα και τίς πιὸ τρομερὲς περιπέτειες πὸν ἔχει δεῖ τούτη ἡ ἐποχὴ μας. Κι ὅσο γιὰ μέναν, ἓναν ἀνάξιο κληρικό, θὰ μοῦ εἶναι ἀρετὸ νὰ καθίσω στὰ καπούλια ἐνὸς ἀπὸ τὰ μουλάρια αὐτῶν τῶν ἀφεντάδων πὸν συνοδεοῦν τὴν εὐγενεία σου, ἂν δὲν

τούς είναι πολύ δυσάρεστο· και μένα θά μού φανεί πώς πηγαίνω καβάλα στον Πήγασο, ή στο ζέμπρα ή το άτι που καθάλισκε κείνος ο κοσμοξακουσμένος Μαυριτανός, ο Μουζαράκας, που ακόμα κ' ίσαμε τώρα κοιμάται μαγεμένος στη μεγάλη σπηλιά της Ζουλέμας, όχι μακριά από τη μεγάλη πολιτεία του Κομπλουτού.

— Ός εκεί δέν πήγαινε ο νους μου, πάτερο μου, αποκρίθηκε ο Δόν Κιχώτης· κ' είμαι βέβαιος· πώς ή κυρά μου ή πριγκιπέσσα θά δεχτεί για το χατήρι μου να είπει του ίπποκόμου της να παραχωρήσει στην ευγενεία σου το σάμαρι του μουλαριού του, κι αυτός να οικονομηθεί πίσω στα καπούλια, αν βαστάει το ζώο.

— Και βέβαια λέω που θά βαστάει, αποκρίθηκε ή πριγκιπέσσα· και ξέρω ακόμα πώς δέ θά χρειαστεί να τον προστάξω γιαυτό το πράμα τον κύριο ίπποκόμο μου· γιατί του λόγου του είναι ένας άνθρωπος τόσο ευγενικός και τόσο του καλού κόσμου, που δέ θά παραδεχτεί ποτέ ναφίσει ένα πρόσωπο της εκκλησίας να πηγαίνει με τα πόδια, ενώ μπορεί να πηγαίνει καβάλα.

— Έτσι είναι, αποκρίθηκε ο κουρέας· και ξεπεύοντας στη στιγμή, κάλεσε τον παπα να καθήσει στη σέλα, πράμα που εκείνος το δέχτηκε χωρίς να περιμένει πολλά παρακάλια. Και το κακό ήταν πώς μόλις έκανε ο κουρέας ν' ανέβει στα καπούλια, το μουλάρι, που ήταν ζώο άγοραίο — κι αυτό φτάνει για να είπει κανένας πώς ήταν γεμάτο ελαττώματα — σήκωσε κομματί τα πισνά του, κ' έστειλε δυο τέτοιες κλωτσιές στον αέρα, που αν τις έστελνε στο στήθος ή το κεφάλι του κύρ Νικόλα, αυτός ήθελα στείλει στο διάβολο τον έρχομό του για το Δόν Κιχώτη. Όμως και πάλι τονε τρόμαξαν σε τέτοιο βαθμό, που έπεσε καταγής, δίχως να προφτάσει να συλλογιστεί καν τα γένια του, που του έφυγαν από το πρόσωπο· και μόλις κατάλαβε το πάθημά του, δέ βρήκε τίποτ' άλλο να κάνει παρά να κρύψει το πρόσωπό του με τα δυο του τα χέρια, και ναρκίσει να σκούξει, πώς τσακίστηκαν τα σαγόνια του. Ο Δόν Κιχώτης, βλέποντας όλα κείνα τα γένια, δίχως σαγόνια και δίχως αίμα, μακριά από το πρόσωπο του πεσμένου ίπποκόμου, είπε :

— Κύριε των δυνάμεων ! μεγάλο θαύμα τουτέ ! Τούσηξαν και του ξεκόλλησαν τα γένια του. πά νάτανε φτιασμένα για να βγαίνουν επίτηδες.

Ο κληρικός, που είδε άμέσως πώς ήτανε φόβος να προδοθεί το σχέδιό του, άρπαξε άμέσως τα γένια από χάμω, κ' έτρεξε προς τον κύρ Νικόλα που ήτανε ακόμα καταγής ξαπλωμένος κ' εξακολουθούσε να φρονάζει· κι ώσπου να πείς κείνο, παίρνοντάς του το κεφάλι στην άγκυλιά του, του τά ξαναφύρεσε μιá όμορφιά, μουρμουρίζοντας από πάνω του κάμποσα λόγια, που τους είπε πώς ήτανε κάποιον ξόρκι φτιαγμένο επίτηδες για το κόλλημα των γενιών, όπως θά έβλεπαν κ' οι ίδιοι. Και τόντις, σαν του τά κόλλησε, τον άφισε· και βρέθηκε ο ίπποκόμος γερός κι άκέρσιος, και μ' όλα του τα γένια, όπως και πρώτα. Αυτό το πράμα έκανε το Δόν Κιχώτη να θαυμάσει σε μέγιστο βαθμό, και να παρακαλέσει τον παπα να του μάθει, και μιά μέρα που θάχανε καιρό, εκείνο το ξόρκι, που ήτανε της γνώμης πώς ή δύναμή του δέ θά περιοριζότανε μόνο και μόνο στο να κολλάει τα γένια· γιατί ήτανε φανερό, πώς από κεί που θάβγαιναν τα γένια, το κρέας θάτροπε ν' απομείνει πληγωμένο και σε κακή κατάσταση, και πώς άφου το ξόρκι τά γιατρώνει όλα μαζί, θά ήτανε ωφέλιμο και σ' άλλα πράματα έξόν από τα γένια. « Έτσι είναι », του αποκρίθηκε ο παπάς, και τούπαξε πώς θά του τό μάθαινε με πρώτη ευκαιρία.

Αποφάσισαν λοιπόν τότε να καθαιήσει για την ώρα ο παπάς, και κατόπι νάλλαζαν οι τρεις με τη σειρά, ίσαμε που να φτάσουν στο χάνι, που βρισκότανε κάπου δυο ώρες δρόμο από εκείνά. Καθώς λοιπόν ήταν οι τρεις καβάλλα. — δηλαδή ο Δόν Κιχώτης, ή πριγκιπέσσα κι ο παπάς, — κ' οι άλλοι τρεις — ο Καρδένιος, ο κουρέας κι ο Σάντσος Πάνσας — πεζοί, ο Δόν Κιχώτης είπε στην πριγκιπέσσα :

— Άς μās οδηγήσει τώρα, κυρία μου, το μεγαλείο σου. όπου σου κάνει μεγαλύτερη ευχαρίστηση.

Μά προτού εκείνη νάπαντήσει, πήρε το λόγο ο κληρικός, και είπε :

— Ποιό ναι το βασίλειο όπου θέλει να μās οδηγήσει ή άρχοντί σου ; Μήπως τυχόν το Μιχομρέν ; γιατί λέω πώς ή αυτό πρέπει να ναι. ή εγώ δέν καταλαβαίνω πολλά πράματα από βασίλεια.

Έκείνη, που είχε μπει καλά στην υπόθεση, κατάλαβε άμέσως τι έπρεπε νάπαντήσει, κ' είπε :

— Ναί, δέσποτά μου, προς το βασίλειο εκείνο είναι ο δρόμος μου.

Τότε λοιπόν, είπε ο κληρικός, θα περάσουμε από μέσ' από το χωριό μου· κι από κει θα πάρει ή ευγενεία σου το δρόμο για την Καρθαγίνα, όπου θα μπορέσετε να παρακαριστήτε με την πύλη του Θεού· κι αν έβρετε άερα ευνοϊκό, βουχη θάλασσα και δίχως μπόρες, θα μπορέσετε σέ κάτι λιγότερο από έννια χρόνια να ιδείτε τη μεγάλη λίμνη, τη Μαιώνα — θέλω να είπω τη Μαιωτίδα, που βρίσκεται κάτι περισσότερο από έκαστο μέρος δρόμο πιδ έδω από το βασίλειο του μεγαλείου σου.

— Η ευγενεία σου βρίσκεται γελασμένη, άρχοντά μου, αποκοίθησε κείνη· γιατί δεν είναι άκόμα διδ χρόνια που έχω φύγει εγώ από κει κάτω, και με την αλήθεια, δίχως ναχω ποτέ καλόν καρμό, και μολοντούτο άξιώθηκα να ιδώ έκείνο που τόσο επιθυμούσα· δηλαδή τον άρχοντα Δόν Κιχώτη από τη Μάντσα, που ή φήμη του έφτασε στάστιά μου άμέσως μόλις πάτησα τά χώματα της Ισπανίας, και μ' έκανε ναποφασίσω να τον έβρω, για να ζητήσω προστασία από τη μεγαλοφυχία του, και να έμπιστευτώ το δίξιο μου στην παλικαριά του άνίκητου μπράτσου του.

— Φτάνει! κι άς σταματήσουν πια τά έγκώμα για μένα, είτε ακούγοντας αυτά τά λόγια ό Δόν Κιχώτης· γιατί είμαι έχθρός κάθε είδους καλακείας. Κι άγκαλά σ' αυτήν την περίσταση δεν είναι τέτοιος ό δικός σου ό σκοπός, πάντατε όμως μου κληγώνουν τ' άγνά μου τάρτια τέτοιο είδος κουβέντες. Έκείνο που ξέρω να είπω εγώ, κυρίο μου, είναι πως είτε έχει παλικαριά είτε δεν έχει, έκείνος που μπορεί να την έχει ή να μην την έχει, είναι άποφασισμένος ναφοσιωθεί στην ύπηρεσία σου όσο που να χάσει τη ζωή του. Και τώρα, άφίνοντας αυτά τά πράματα για την ώρα τους, παρακαλώ τον αιδεσιμότατο δέσποτα να μου είπει, ποιά 'ναι ή αίτία που τον έκανε ναφθεί σέ τούτες τις έρημιές τόσο μονάχος, τόσο δίχως ύπηρεσία, και με τόσο άλασθρόν ντύσιμο, που με ξαφνιάζει.

— Σ' αυτό θα σου άπαντήσω με λίγα λόγια, αποκοίθησε ό πατάς· γιατί δεν έχεις ή ευγενεία σου παρά να μάθεις, άρχοντα Δόν Κιχώτη, πως εγώ κι ό μαστρο - Νικόλας, ό φίλος μας κι ό μπισωπέσις μας, πηγαίναμε στη Σεβίλια για να εισπράξουμε κάτι χορήματα που μουχει στείλει κάποιος δικός μου που είναι τώρα χρόνια στην Ίνδια· κι όχι και τόσο μικρό ποσό· γιατί είναι πάνω από έξιηντα χιλιάδες τάληρα από

καθαρό, άσήμι. Και καθώς περνούσαμε χτες από τούτα τά μέρη, μάς ρίχτηκαν ξάφνου κάτι ληστές του δρόμου, και μάς πήρανε ως και τά γένια· και μάς τ'ά πήρανε με τέτοιο τρόπο, που ό κουρέας τ'ό βρήκε φρόνιμο να τ'ά βάλει ψεύτικα. Έπίσης κι αυτόν τ'ό νέο πουρχεται μαζί μας (κ' έδειξε τον Καρδένο), τόν άφισαν όπως τονέ γέννησε ή μητέρα του. Και τ'ό παράξενο είναι που υπάρχει κοινή φήμη σ' όλα τούτα τ'ά μέρη, πως έκείνοι που μάς λήστεψαν είναι κάτι άνθρωποι του κατέργου, που λένε πως τούς έχει λευτερώσει κάποιον έδω κοντά ένας άνθρωπος τόσο γενναίος, που μ' όλους τούς φυλάκους και τούς άρχιφυλάκους, αυτός τούς άπόλυσε όλους. Και δίχως καμιά άμφιβολία αυτός ό άνθρωπος πρέπει να είχε χαμένα τά λογικά του, ή θέ είναι κανένας επίσης μεγάλος κατεργάτης σαν και κείνους, ή κανένας άνθρωπος δίχως καρδιά και δίχως συνείδηση· άφοϋ θέλησε ναπόλύσει τ'ό λύκο μες στα πρόβατα, την άλεπού μες στα πουλερικά, και τη σφήκα στο μέλι. Θέλησε να καταπατήσει τη δικαιοσύνη, να έπαστατήσει εναντίο στο βασίλιά του και φυσικό του κύριο, ενεργώντας εναντίο στα θεάρεστα προστάγματα του. Θέλησε, λέω, ναφίσει τις γαλέρες δίχως πόδια, να κάνει άνω - κάτω την Άγια Άδερφουσύνη, που είχε τόσο χρόνια που αναπαύοτανε. Θέλησε τελοσπάντων να κάνει μια πράξη, που μ' αυτήν πάει χαμένη ή ψυχή και δέ βγαίνει κερδισμένο τ'ό σώμα του.

Τους είχε είπει ό Σάντος, του παπα και τ'ό κουρέα, για τ'ό περιστατικό με τούς καταδικούς τ'ό κατέργου, που με τ'όση δόξα τ'ό είχε βγάλει πέρα ό άρεντικός του, και γιατ'ό γύρευε να έκφραστεί όσο μπορούσε πιδ ύπερβολικά, διηγώντας το, για να δει τί 'θελα κάνει και τί 'θελα πει ό Δόν Κιχώτης· ό όποιος άλλαξε χορήματα σέ κάθε λέξη και δεν άπικοττούσε να είπει πως ήταν αυτός ό λευτερωτής έκείνων τών καλών ανθρώπων.

— Αυτόι λοιπόν, είπε ό κληρικός, ήταν έκείνοι που μάς λήστεψαν. Ό πολυέσπλαχνος Θεός άς τ'ό τ'ό συχωρέσει έκείνου που δεν τούς άγισε να τούς πάνε στο μαρτύριο που τούς έπρεπε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ XXX

ΟΠΟΥ ΠΕΡΙΓΡΑΦΕΤΑΙ ΤΟ ΕΞΥΠΝΟ ΦΕΡΣΙΜΟ ΤΗΣ ΘΡΑΪΑΣ ΔΩΡΟΘΕΑΣ, ΜΑΖΥ ΜΕ ΑΛΛΑ ΠΡΟΥ ΝΟΣΤΙΜΑ ΚΑΙ ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΤΙΚΑ ΠΡΑΜΑΤΑ

Δὲν εἶχε ἀκόμα καλὰ καλὰ τελειώσει τὴ φράση του ὁ παπᾶς, ὅταν ὁ Σάντσος εἶπε :

— Τὸ λοιπὸν, στήν πίστη μου, γέροντά μου, αὐτὸς πού ἔκανε αὐτὸ τὸ κατώρθωμα, ἦτανε ὁ ἀφεντικὸς μου. Κι ὄχι πὼς ἐγὼ δὲν τοῦ τὸ εἶπα ἀπὸ πρὶν πὼς νᾶχει τὸ νοῦ του καὶ νὰ προσέξει τί πῆγαινε νὰ κάνει, καὶ πὼς ἦτανε ἀμαρτία νὰ τοὺς λευτερώσει, γιατί πῆγαιναν ἐκεῖ πού πῆγαιναν ἐπειδὴ κ' ἦτανε ὅλοι τους πολὺ μεγάλοι κατεργαράιοι.

— Καίτσιουρο ! εἶπε σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο ὁ Δὼν Κιχώτης, οἱ πλανόδιοι ἱππότες δὲν ἔχουνε καμιὰν ὑποχρέωση, κι οὔτε εἶναι δουλιὰ τους νὰ ἐξετάζονε ἂν οἱ θλιμμένοι, ἀλυσσοδεμένοι καὶ τυραγνισμένοι πού ἀπαντοῦνε στοὺς δρόμους, θρίσκονται σ' αὐτὴ τὴν κατάστασι καὶ σ' αὐτὴ τὴν ἀγωνία γιὰ τὰ φταιξιμάτά τους ἢ γιὰ τίς καλοσύνες τους· ἢ δουλιὰ τους εἶναι μονάχα νὰ τοὺς βοηθοῦνε στήν ἀνάγκη τους, καὶ νὰ κοιτάζον τὰ βάσανά τους κι ὄχι τίς κατεργαριές τους. Βρῆκα στὸ δρόμο μου ἓνα τσοῦρρο ἀπὸ θλιμμένους καὶ δυστυχισμένους ἀνθρώπους, δεμένους σὰν κομπολόι τὸν ἓνα μὲ τὸν ἄλλον, κ' ἔκανα ἐκεῖνο πού μὲ προστάζει ἡ θρησκεία μου — καὶ, πάρα πέρα, ἄς γίνεῖ ὅ,τι γίνεῖ. Κι ὁ ποιουνοῦ δὲν τοῦ ἀρέσει, ἐξὸν ἀπὸ τὸ ἴσοδ καὶ σεβαστὸ πρόσωπο τοῦ ἀγίου δέσποτα, θὰ τοῦ εἰπῶ πὼς δὲν ἔχει ἰδέα ἀπὸ ἱπποσύνη, καὶ πὼς ψεύδεται σὰν ἓνας ἄτιμος προστυκάνθρωπος· κι αὐτὸ τὸ πρᾶμα θὰ τονὲ κάνω νὰ τὸ μάθει μὲ τὸ σπαθί μου, ὅπου τοῦ κάνει μεγαλύτερη εὐχαρίστηση.

Καὶ λέγοντας αὐτὰ τὰ λόγια, στερεώθηκε

καλὰ στὶς σκάλες τοῦ ἀλόγου του καὶ κατέβασε τὴν περικεφαλαία του· γιατί τὴ λεκάνη τοῦ ξουρισματος, πού κατὰ τὴν ἰδέα του ἦτανε τὸ κράνος τοῦ Μαρπρίνου, τὴν εἶχε κρεμασμένη στήν μπροστινὴ ἀψίδα τῆς σέλας του, ὅσο πού νᾶθροισκε εὐκαιρία νὰ δώσει νὰ τοῦ τὴ διορθώσουνε ὕστερ' ἀπὸ τὴν κακομεταχείριση πού τῆς εἶχανε κάνει οἱ ἀνθρώποι τοῦ κατέργου.

Ἡ Δωροθέα, πού ἦταν ἓνα ξυπνὸ καὶ χαριτωμένο πνεῦμα, σὰν ἀνθρώπος πού ἤξερε καλὰ τὴ μοιραία τρέλα τοῦ Δὼν Κιχώτη, καὶ πὼς ὅλοι γελοῦσανε μαζί του, ἐξὸν ἀπὸ τὸ Σάντσο Πάνσα, — δὲ θέλησε νὰ μείνει πίσω ἀπὸ τοὺς ἄλλους· καὶ βλέποντάς τον ἔτσι θυμωμένον, τοῦ εἶπε :

— Ἀρχοντα ἱππότη, νὰ μὴν ξεχνᾶει ἡ εὐγενεία σου τὴ χάρη πού μοῦχεις ὑποσχεθεῖ, καὶ πὼς σύμφωνα μὲ τὴν ὑπόσχεσή σου, δὲν μπορεῖς νὰ ἐπιχειρήσεις ἄλλη περιπέτεια, ὅσο διαστικὴ κι ἂν εἶναι. Ἄς γαληνέψει τὸ στήθος τῆς εὐγενείας σου· γιατί ἂν ὁ δέσποτας τῷξερε πὼς ἐκεῖνοι οἱ κατάδικοι εἶχανε λευτερωθεῖ ἀπὸ αὐτὸ τὸ ἀνίκητο μπράτσο σου, θᾶχε ράψει καλύτερα τρεῖς φορές τὸ στόμα του, καὶ θᾶχε ἄλλες τρεῖς δαγκάσει τὴ γλώσσα του, παρὰ νὰ εἶπει τὸ παοαμικρὸ πού θὰ μπορούσε νὰ δυσσερεστήσει τὴν εὐγενεία σου.

— Αὐτὸ τ' ὀρκίζομαι, ἀποκριθῆκε ὁ παπᾶς, κι ἀκόμα ἤθελα βγάλω καὶ τὸ μουστάκι μου.

— Θὰ σωπάσω λοιπὸν, κυρία μου, εἶπε ὁ Δὼν Κιχώτης, καὶ θὰ κρατήσω τὴ δίκαιη ὀργή πού εἶχε ἀνάψει μὲς στήν καρδιά μου, καὶ θὰ ἐξακολουθήσω τὸ δρόμο μου ἡσυχος κ' εἰρηκός, ὅσο πού νὰ σοῦ κάνω τὴ χάρη πού σοῦ ἔχω ὑποσχεθεῖ. Ὅμως, γιὰ πληρωμὴ γι αὐτὴ τὴν καλὴ μου τὴ διάθεσι, σὲ θερμοπαρκακαλῶ νὰ μὴ εἶπαις, ἂν δὲν σοῦ εἶναι δυσάρεστο, πού

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΙΠΟΑΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΣΑΒΒΑΤΟ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΚΔΟΣΤΙΚΗΝ ΕΤΑΙΡΙΑΝ "ΤΥΠΟΣ"

ΚΙΜΩΝ Ι. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ ΚΑΙ ΣΙΑ

ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ 3, ΑΘΗΝΑ

Διευθυντής: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ταχτικοί συντάκτες: Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΣ, ΡΗΓΙΣ ΓΚΟΦΗΣ
ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ, ΚΙΜΩΝ Ι. ΘΕΟΔΩΡΟ-
ΠΟΥΛΟΣ, ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Διαχειριστής: Η ΕΤΑΙΡΙΑ "ΤΥΠΟΣ"

"Όσα γράμματα ενδιαφέρουν τη Διαχείριση πρέπει να διευθύνονται:

«ΕΤΑΙΡΙΑΝ «ΤΥΠΟΣ» Σοφοκλέους 3, ΑΘΗΝΑΣ»

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ: ΓΙΑ ΤΗΝ 'ΕΛΛΑΔΑ

δρ.	20	το χρόνο.
>	10	το εξάμηνο.
>	5	το τρίμηνο.

ΓΙΑ ΤΗΝ 'Αγγλία και Αίγυπτο

£	1	το χρόνο
£	0,10	το εξάμηνο
\$	5	το χρόνο
\$	3	το εξάμηνο

Και για τα άλλα μέρη ανάλογα

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΑ

ΜΕ κάποια απορία ακούσαμε πως στα Ύπουργεία οι υπάλληλοι τώρα το καλοκαίρι δεν εργάζονται το απόγευμα. Τώρα που έχουμε να κανονίσουμε τόσα νέα μέρη, θα νόμιζε κανείς πως ίσα ίσα κάθε υπάλληλος θα δούλεβε τουλάχιστο διπλά. Μά οι φυγόπονοι άφθοι — άφθοι οι fainéants de race — για κανένα λόγο και καμιά εθνική ανάγκη δεν έννοούν να αλλάξουν το σύστημά τους, που είναι, με κάθε πρόφραση, να μην κοπάζουνε. Κι' αν είναι να κρίνουμε από μιά μας πείρα, δε φαίνεται μήτε πως σκοτώνονται το πρωί. Γιατί μās έτυχε να ζητήσουμε έναν υπάλληλο ενός Ύπουργείου και ρωτήσαμε ποτε έρχεται στο γραφείο του, κι' η απάντηση είταν πως ποτε στις 10, ποτε στις 10 1)2, ποτε στις 11. Τώρα αν λογαριάσετε πως και μέρος της πρωινής άφτερώνεται όχι σε υπηρεσιακά παρά προσωπικά ζητήματα, έστω έννοείται γιατί οι δουλές του κοινού και του Κράτους τραβούνε σε παροικιακό μακρος. Και το παραδειγμά δυστυχώς το δίνουν οι ύπουργοί, που δεν έννοούν πως, όντας άοιγοί, άφθοι ίσα ίσα ύποχρεώνονται σε μαθηματική άκριβεια ως προς τις ώρες τους και κάθε τους έργο.

ΑΝΤΙΘΕΤΑ προς τους πολιτικούς άφθους υπάλληλους, κοιτάξτε τι γίνεται στον ήρωικό μας στρατό. Μά μέσα στη Μικρή Ασία, με τρομερό ήλιο, έτρεξαν 50 χιλιόμετρα. Ο πολυδρόγητος Βαρχος Γεράσιμος Φωκάς να τι λέει σε ένα του γράμμα που φάνηκε στην «Εστία» της Κυριακής:

«Σου γράφω διαστικά και με μολύβι, έχουμε μέρες να πλαγιάσουμε και ν' ανακαθούμε καλά. Άλλ' αυτό

δεν σημαίνει. Τρέχουμε διαρκώς». Και προσθέτει: «Είναι δύσκολο να αισθανθώτε στην Άθήνα δε τι αισθανόμεθα ήμεις εδώ».

Και δέβαια δεν αιστανόμεστε στην Άθήνα πως, ενώ πολεμάτε εσείς, οι ήρωες, με τόσες κακουχίες, για τις εθνικές ανάγκες, πρέπει κι' ήμεις όχι να κοιτούμε ρέβουμε τα χρέη μας, παρά να διαλασιάζουμε τουλάχιστο την άνετή μας δουλιά.

Φαίνεται πως το μόνο Ύπουργείο όπου εργάζονται το απόγευμα, είναι των Οικονομικών. Μά τώρα σηκώθηκαν κι' οι υπάλληλοί του στο πόδι, και ζητούν όχι ωστε και των άλλων Ύπουργείων οι υπάλληλοι να δουλεύουν, παρά να μη δουλέθουν κι' άφθοι!

Πότε να γυρίσει ο % Πρόεδρος και νάν τους συγυρίσει όλους τους!

ΒΛΕΠΟΥΜΕ πως, του τραμ μερικοί νάβλιο θα άνεθύν 5 λεπτά, έπειδή, λέει, η Έταιρία χάνει. Μιά άπορία όμως έχουμε. Τα τραμ της η Έταιρία τα έχει λογαριάσει να κουβαλούν έναν δορισμένα αριθμό εκβάτες, μά κουβαλούν 100 ο)ο τουλάχιστο περισσότερους. Λοιπόν συνάξει 100 ο)ο τουλάχιστο περισσότερα παρ' όσα λογαριάσε. Πως λοιπόν χάνει; "Αν νάνει, θα πει πως χάνει από ριζική άνικανότητα. "Αν έπειδή χάνει πρέπει να άνεθαίνουνε τα νάβλια, δε βλέπουμε γιατί η Έταιρία να μην παρατήσσει, τη διεύθυνση στο έλεος του Θεού και να κάνει κάθε φορά το κοινό νό πλερώνει για την άδράνεια και άνικανότητα της. Τέτια σκέψη την έκαναν οι δικηγόροι και έφημεριογράφοι που μās κυβερνούν:

ΚΑΛΑ τα είχε το «Έμπρός» για τα τραία θεατρικά Π, που τα ξανατυπώνουμε στη σημερινή στήλη του «Τι γράφουν οι άλλοι». Καλά και άγια τα είχε, κι' είτανε, θαρρούμε, καιρός νακουσιτεί και μια διαμαρτυρία γι' αυτό το φειτεινό θεατρικό αποβούρκωμα της Άθήνας. Το καλοκαιριάτικο θέατρο της Άθήνας κατάντησε μια σιχασιά πιά. Βλακεία, σάγλα και ξεσημαρά — και τίποτ' άλλο. Ο θεατρώνης σήμερα, για να πάρει μια στο θέατρό του, δεν την κοιτάζει αν έχει τέχνη ή φωνή, παρά αν έχει όμορφες και προσλητικές καμπύλες, γιατί αυτά ζητούν κι' αυτά χειροκροτούν οι σημερινοί θεατές. Και τα θέατρα γεμίζουν κόσμο και η συγγραφική άνοησία — Θε μου, πόση άνοησία! — ακριβοληρώνεται, και η κατάρπωση της θεατρικής τέχνης, μαζί με την έξαχρείωση του κοινού, συντελούνται μεθόδικά και...έθνηκάτα. Πώς φταίει γι' αυτό το κακό; Το θέατρο που μόρφωσε ένα τέτιο έξαχρειωμένο κοινόν ή το κοινό που έφτασε σε τέτια έξαχρείωση, άστε μονάχα τέτιο θέατρο ν' άνέχεται και να υποστηρίξει; Δεν ξαίρουμε, ή για νάμαστε μέσα, λέμε πως το ένα είναι αντίξιο του άλλου. Του κάκου δυό θέατρα, της Κυβέλης και της Μαρίκας, αγωνίζονται να φέρουν κάποια αντίδραση στο άφηνιασμένο αυτό κοινόν. Του κάκου! Ο κόσμος θέλει γάμπες, θέλει ξεγυμνάματα, θέλει χοιροπαισιολογίες. Και θέλετε κι' ένα αίώμα κοντά στα τόσα άλλα

κακά που δημιουργήσε ή τέτα κατώταση ; Νά, δλοι οι ήρωοδήποτε καλοι ήθοποιοί, ο Μαρξος δηλ., ο Καλιόπουλος και τόσο άλλοι, μίν έχοντας θέση στα τέτα θέατρα, καταφύγατε στα συνοικιακά, τα λαζκά θέατρα. Θρηείο, Μεταξουγειό, Στάδ'ο κλπ. Έκει πρέπει να ξεκινήσει να πάει όποιος θέλει να ιδεί ήθοποιούς της προκοπής και θέατρο. Έκει, ή στο Σύνταγμα και την 'Ομόνοια, που υπάρχουν επ'αέλουσ δυό θέατρα χωριστά γιγνταές επίδειξες. Το «Έμπρός» ζητάει ένα γιγντοικό κατά της θεατοκλής ακολουσίας. Το γιγντοικό λοιπόν υπάγγει, σώνει να θελήσει νάν το δοκιμάσει το 'Αθηναϊκό κοινό.

Α Γ Α Π Η

*Μη μού ζητάς προσιόττωσ' ή γούχη μου
είλωσ το πικαία της σόσ σός της αγάπης....*
Byron

Μιά νύχτα φεγγαρόλουστη, γαλήνια, μερωμένη... παιδούλια άθώα, σέ πλάνεψαν τα μάγια της θραδιάς, και μ'είδες και μ'αγάπησες—ώ μοίρα μου οργισμένη!— μ'έλη την άγρια θέρηη της καρδιάς.

Σ'είδα και δέν αγάπησα, γλυκειά, την όμορφιά σου, δυό μάτια δέ με πλάνεψαν που κλειούν τον ούρανό- πήρα το όραιο που τραβάει στη σκοτεινιά του δάσου, στίς έρημιές και σ' άγχορ δουνό.

Και τώρα μένα του 'Απριλιού, τώρα που ο ήλιος σβύνει, με την καθολικιά σου μη με κοιτάς ματιά ; την τρικυμία δέν την ξυτνάς... μη άπεράντη γαλήνη και μέσ μου άξυμμένη νυχτιά.

Έίναι τα μάτια μου διομειζ και κόκκινα πάχειλ ; μήν τα κοιτάς ! άκαούμπησε στο στήθος μου τ' αυτί ; είναι άδειανό... τους πόθους μου κάτω θλιμμένο δειλί, τους έθαφα για πάντα μέσ στη γή.

Μαζοιά από τον άνέλιδο ! μαζοιά κι από την τόση τή σιωφορά, που έπλάκωσε στα στήθεα του βαρείά, τή δλόγασά σου άνείλωσα, να μη σου σβδανώσει μέσ στη θλιμμένο του καρδιά, μαζοιά !...

ΦΟΙΒΟΣ ΛΑΡΑΣ

ΑΠΟ ΒΔΟΜΑΔΑ ΣΕ ΒΔΟΜΑΔΑ

ΘΕΑΤΡΙΚΑ

Ο "ΕΜΨΥΧΩΤΗΣ,"

Και μόνο που ο Μπατάργ αποφάσισε για μια στιγμή να άγνοήσει το κίονο θέμα της συζυγικής μοιχείας, που είναι το αγαπημένο θέμα της μουρλομαζίας, του δημιουργού δικαιομάτα για έναν προκαταβολικό έπανο. Η σύχωση ζωή, με τα μεγάλα κοινωνικά προβλήματα, που ο τελευταίος παγκόσμιος πόλεμος έκανε τή λίση τους επιταχυνή, δέν μπορεί πια να ετηρεάσει και την τέγγη γενικά, και το θέατρο, που είναι εκδηλώση ζωής, ειδικώτερο. Έτσι: υπάγγει έλαίδια να γλυτώσουμε από το αιώνιο θέμα της πάλης δυό προσώπων, που οι κοινωνικές συνθήκες τα άναγκάζουν να υ'κνήφουμε σε μια ψεύτικη, συμβατική ένωσση, η ύστερα προσπαθούνε πώς ο ένας να νείλσει τον άλλον για να κάνει τή ζωή του άνετώτερη. Με αυτά δέ θέλουμε να ήπιστοποιήσουμε πώς ο «Έμψυχωτής», το τελευταίο πολίτικο έργο του Μπατάργ, είναι προωπισμένο να ίκανοποιήσει τή σοσιαλιστική συνείδηση της σύγχρονης εποχής, που ζητάει έργα καθαρά πολιτικά, τέλει επαναστατικά, έργα που να δείχνουνε την κοινωνική δυστυχία στο δάθος της και να δικαιολογούνε την άποσιόττη άνάγκη μιάς ολικώς μεταβολής. Έτσι, όπως παρουσιάζτηκε στη δική μας σηνή τή ένωσ, με την διάσωση επέμβαση του γ. Παπαοικονόμου, δείχνεται ένς ένωσ στωγό, με πολλά θεατρικά τσοίκ, που άσύνει τους χαοσγήςους άνοητους και σε πολλά άδικαιολόγητους. Οι δυό κωιόττεροι τύποι των δυό δημοσιονόμων, που στέκονται αντιμέτωποι, δέ μās παρουσιάζονται σαν οι αιώνιο άν-

τιπροσώπειτικοί τύποι των ανθρώπων του είδους αυτού. Πιο πολύ ξεχωρίζουμε στις δυό μορφές το άτομικό, το προσωπικό, βέβαια αυτός ο Ζιλμπέρ είναι ένς τύπος παλιανθρώπου δημοσιονόμου, πολύ γνωστός μας και πολύ άποπροσιόττος. Μά στο θέατρο η' οι κακοί πρέπει να μās παρουσιαστούνε για θέματα της Μείρας, είτε των συνθηκών της ζωής τους, για να μπορούμε να θυσεθύνε σε τραγικά πρόσωπα και να κερδίσουμε τή συμπάθειά μας—γεννώντες όρη το μίσο; μά τον τραγικό οίχτο. Τον Ζιλμπέρ δέν τον οίχτειρούμε, που είναι το καθαρά τραγικό, τονε σιχαίνόμεσθε, τονε μισούμε σαν ένς κοινό παλιάνθρωπο, άνάξιο να πείξει το ρόλο του τραγικού ήρωα. Ο Νταγιάντς πάλι είναι ένας τύπος διανοούμενου, πιο πολύ ίδνικός παρά άντιπροσωπειτικός. Οι διανοούμενοι της εποχής μας, όπως τους έγνωρίσαμε και στην Ελλάδα, και σε όλη την Εύρώπη, είναι γενικά κατωτέρω από τον ήρωα του Μπατάργ. Αυτός επιτέλους τολμάει να δημοσιόπει η' ένς άρδιο επαναστατικό στο φέλλο των επιχειρηματιών που το διεκτινεί έπειτα τρωβίεται κι από το φέλλο βλέποντας πώς είναι άδύνατο να συνεργαστεί με ανθρώπους που πείρουνε την έκδοση μās έφημερίδας για επιχείρηση καθαρά βιομηχανική. Ο συνθησιόμένος άμος τύπος του σημερινού διανοούμενου είναι πολύ άλλωτίτικος. Διανοούμενος, δηλαδή έγωιστής, που δέ βλέπει τίποτα έξω από το φιλολογικό του έγώ, άσυγκλήντος μπρός στο φαινόμενο της κοινωνικής δυστυχίας, δειλός, ψυχρός, ύπολογιστής, έπιφυλακτικός, προσωπικός και διόλου άντικειμενικός. Μά κι ο διανοούμενος του Μπατάργ περνάει κι αυτός πολλά στάδια, άρχίζοντας το ρόλο

του από πατριώτης που τρέμει μήν τύχει και πάει κανέναν κακό ή Γαλλία του, όσο να τελειώσει τη ζωή του, παρεξηγημένος, με μια σφιγέρα στο στήθος, τη στιγμή που αποφασιάζει να κατεθεί κι αυτός προς τη μεγάλη αλήθεια, προς το λαό, για να αγωνιστεί μαζί του για την κοινωνική αναμόρφωση. Τα λόγια που λέει την τελευταία στιγμή, λόγια αληθινά, επαναστατικά, τώκοψε η αστυνομική αυθαιρεσία κι έτσι το έργο χάνει την επαναστατική ατμόσφαιρά του που θα μπορούσε να ενθουσιάσει τα πλήθη με λόγια χιτυπητά κι ευκολα. "Όπως κι αν είναι, ο «Εμπνευστής» είναι μια καλή προσπάθεια, που πρέπει το σοσιαλιστικό κόμμα να φροντίσει για να συνεχιστεί. Το θέατρο είναι ο μεγάλος κήρυκας, ο δάσκαλος που ακούγεται πάντα με ιερή κατανύξη. Από τις περιφρονημένες αυτές ιερές σανίδες, που τις μολύνει σήμερα η πνοή του τραπεζιού εκμεταλλευτή, θα άντηχσει το μεγάλο κήρυγμα. Η δεσποινίδα Μαρίνα, που έχει στο παθητικό της ένα έργο του πρόγνηπα Γκαλίτσιν, με το έργο αυτό που τόπαιξε με αγάπη, έκανε μια πρόξη εξίλασμού που την ανεβάζει. Πρέπει ναποχήσουμε καθαρή σοσιαλιστική θεατρική φιλολογία με μεταφράσεις και με πρωτότυπα έργα. Μαθαίνουμε πως μεταφράζονται οι «Υφάντες» του Χάουπμαν για το θέατρο της Κοκοπούλη. Έχουμε ακόμη και το «Γήταρσο», το πρώτο σοσιαλιστικό θεατρικό έργο του ποιητή Ρίγη Γκόλμρη, καθώς και το «Στην εξώπορτα» του Ταγκόπουλου, που παίχτηκαν δω και χόρνια και που θα είχαν καιρός ναθεαστούνε και πάλι στη σκηνή και να διαβαστούν (το «Στην εξώπορτα» βγήκε τώρα τελευταία και σε διβλίο), για τη σοσιαλιστική μόρφωση του λαού μας.

Η μετάφραση δημοσιογραφική. Κι όμως είναι από κάποιον νέον.

ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ

ΜΕΝΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Το τραγούδι του φαντάρου.—Μια συλλογή από ποιητικές παραβολές.—Ένα νέο έργο του Μπαστερλιν.

— Στις «Καινούργιες Γραφές» — ή όπως αλλιώς μπορεί κανένας να μεταφράσει τον τίτλο του γαλλικού μηνιαϊκού περιοδικού « Les écrits nouveaux » — δημοσιεύτηκε, στο τεύχος του Μάη, ένα ποίημα του ποιητή Σαρλ Βιλντεράκ, τιλοφορημένο «Το τραγούδι ενός φαντάρου», που την αληθινή του, συγκινητική ψυχολογία θα την κατηγορήσουν δυο λογίων άνθρωποι : Οί πατριώτες του καφενέ και των αμετόπισθων, κι όσοι δεν έχουνε το θάρρος να ομολογήσουν μιάν αλήθεια, που δε συμφωνεί με την ιδεολογία του έχουν ή τους έμαθαν να έχουν. Το μεταφράζουμε πρόχειρα :

«Ήθελα νάμουν ένας γέρος, σαν και κείνον που είδα σ' ένα δρόμο. Καθισμένος καταγής στον ήλιο. Ήσπαζε άσπρα χαλίγια, άνώμασ στα δυό του τα σκέλια.

—Τίποτ, άλλο δέν του ζητούσε κανένας, έξόν από την έρημιά του την έργασία. "Όταν το μεσημέρι φλόγιζε τα σιαρά, αυτός καθότανε σ' έναν ήσκιω κ' έτρογγε το ψωμί του.

«Ξέρω μέσα σε μιάν ποταμιά, πλημμυρισμένη από

πρωινόφυλλα, μιάν άγνωστη σπηλιά, όπου δέν οδηγεί κανέναν μονομάτι.

«Είναι μιά παλιά της γής πληγή, στενή, θολωτή και θλιβεία, ξεχασμένη άκόμα κι από τον ουρανό. τό φως μόλις κουφοτρυτώνει εκεί μέσα, κ' επίσης ή γλυκερά ή βροχή. Και τότε τότε ένα πουλάκι μοναχό ρατίζει τη σιγαλιά.

«Εκεί μέσα ήθελα να ζώ, κάτω απ' τους κισσούς και κάτω από τους βύτους.

«Ήθελα νάμουν ο τυφλός που κάθεται κάτω απ' τα προπύλαια της εκκλησιάς.

«Μές στην ήσυχή του τη νύχτα, τραγουδεί ! Νιώθει όλο το πέραςμα του καιρού να κυκλοφορεί μέσα του σαν τον καθαρό άέρα κάτω από ψηλούς θόλους.

«Γιατί είναι το εύτυχισμένο άτοιμινάρι, το συρμένο έξω από το θλιβερό ρέμα του σκοτεινού ποταμού, που δέν μπορεί πιά να το κινήσει μέσα στις λάσπες και μέσα στο υϊσος του.

«Ήθελα νάμουν ο πρώτος στρατιώτης, που έπρεσε την πρώτη μέρα του πολέμου».

Βέβαια ή ψυχική διάθεση του φαντάρου — του φαντάρου που βρίσκεται σ' έναν τραχόν και δίχως τέλος πόλεμο, — δέν είναι πάντοτε τέτοια. Πολλές φορές είναι πιο δυνατή : είναι άγανάκτηση, άλλοτε είναι γεμάτη από όνειρα για μιá καλύτερη άνθρωπότη : μιá ήθικη δύναμη γεμίζει τον άνθρωπο. Πολλές φορές όμως ή ψυχή κουράζεται, μιá άπελπισιά, ή καλύτερα μιá άνελπισιά — για να μεταχειριστούμε τη θαιμαστή λέξη του Ψυχάρη — του κυριεύει την ψυχή του. Δέ θέλει τίποτ' άλλο από λιγάκι ήσυχία. Και τότε ζηλεύει το γέρο που τσακίζει λιθάρια μονάχος σε μιá δημοσιά, τον τυφλό που ζητιανεύει στις σκέλες της εκκλησιάς, έκεινός που κείτονται μέσα στο χόμα.

Για τους φίλους της ποιητικής διορφιάς άντιγράφουμε τούτο το τετράστιχο για τον τυφλό, που :

Dans sa nuit sonore, il chante !
Il a cueille tout entier
Le temps qui cercele en lui
Comme une air pur sous des voütes.

και τους συσταίνουμε να προσέξουν στο « nuit sonore » του τυφλού, και στο αίσθημα του χρόνου που κυκλοφορεί μέσα του και του γεμίζει όλο του το είναι. Δέ σ'ε πλημμυρισένε η εύτυχία τέτοια λουλούδια του ανθρώπινου πνεύματος :

— Η «Ξανθή Αράπισσά» είναι ο παράδοξος τίτλος ενός περιεργου β'όλιου που τυπώθηκε τρεις φορές, τη μιάν άπάνω στην Άλλη. Είναι μιá συλλογή από παραβολές των πιο γνωστών γάλλων ποιητών, που δέν πρέπει να θεωρηθεί σαν ένα απλό παιχνίδι, για να περνεί κανείς την ώρα του και να κάνει κέφι. Είναι ή καρνατούρα των ποιητών, όπου δείχνονται έξογκωμένα τα ελαττώματά τους — ή τα προτερήματά τους :

ἄρα λοιπὸν ἓνα εἶδος εὐθυμῆς καὶ διασκεδαστικῆς κριτικῆς.

Συγγραφέας τοῦ βιβλίου εἶναι ὁ Ζορζ Φουρέ, πού δειχνεται δάσκαλος στὴ λεπτὴ καὶ γαλήνια εἰρωνεία, κ' ἐκδότης ἡ «Κοινωνία».

— Ὁ φιλόσοφος καὶ συμβολιστῆς κὶ ἀγνὸς καλλιτέχνης Μωρίς Μαατερλίγκ δὲν μπόρεσε νὰ μείνει ἀπειραχτός ἀπὸ τὴ μεγάλη φουρτούνα τοῦ πολέμου, πού τόσο ἀγρία στάθηκε γιὰ τὸ Βέλγιο, τὴν πατρίδα του. Στὰ 1917, στὴν ἐποχὴ πού μαῦρα σύγνεφα σκέπαζαν ἀκόμα τὸν ὀρίζοντα τῆς πατρίδας του, βγῆκε κὶ ὁ ποιητῆς νὰ κάνει τὸ χρέος του — ἢ τουλάχιστο ἐκεῖνο πού θαρροῦσε πὼς ἦτανε χρέος του — : νάντιδράσει δηλαδή στὴν προπαγάντα τοῦ ἐχθροῦ, μ' ἓνα του δράμα, πού, καθὼς ὁ ἴδιος τὸ χαρακτηρίζει στὸ μικρὸ πρόλογό του, «δὲν ἦτανε παρὰ ἓνα πολεμικὸ καὶ προπαγαντιστικὸ δράμα». Αὐτὴ ἡ ὁμολογία του εἶναι ἀμέσως ἀρνετή γιὰ νὰ μᾶς δώσει νὰ καταλάβουμε πὼς δὲν ἔχουμε νὰ κάνουμε μ' ἓνα ἔργο ἀγνῆς τέχνης. Εἶναι βέβαιος κανεὶς πὼς ὁ συγγραφέας δὲ θὰ μεταχειριστοῦ μετὴν ἴδια ἀγάπῃ ὅλα του τὰ πρόσωπα, μὲ κεινὴ τὴν ἀπόλυτὴ ἀμεροληψία πού εἶναι ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος ὅλης τῆς ἀληθινῆς τέχνης. Καὶ μολοντοῦτο, ὁ συγγραφέας δὲν μπόρεσε νὰ λησμονήσει ὁλότελα τὸν ποιητὴ καὶ γι' αὐτὸ ἡ λογοκρισία δὲν ἔδωσε τὴν ἄδεια νὰ παιχθεῖ ὁ Ἄμμαχος τοῦ Σπλιμόντ — αὐτὸς εἶναι ὁ τίτλος του — στὴν Γαλλίαν ἐνῶ μεταφορῶσθηκε στὰ Ἴσπανικά, τὰγγλικὰ καὶ σουηδικὰ, κὶ ἀρχίζοντας ἀπὸ τὸ Μπενέος Ἄθρες, παύτηκε σὲ διάφορα συμμαχικὰ κὶ σὲ θέτερα μέρη, ἐχτελώντας τὸν ποσορρομὸ του. «Ἐνῶ, λέει ὁ κριτικὸς τοῦ «Γαλλικοῦ Ἑρωῆ» κ. Λουί Ρισάρ Μουνέ, — ἐνῶ ἓνας Μπεονστάιν ἢ ἓνας Μπατάν πεοιοῖσζονται σὴν νὰ φρονέσουν στὸν πατροπορροδοτο ἔραστητὴν σὴν σὸταλὴ μὲ γαλόνια, καὶ νὰ παραγοιμισουν τοὺς διαλόγους τοὺς μὲ τὴς μόνες κὶ ἀποκλειστικὰς ὀρθόδοξες ἰδέες, σὴν κὶ αὐτὲς πού ὁ καθένας μαρρεῖ νὰ τὴς διαβάσει στὴν ἐφημερίδα του : ὁ Μωρίς Μάατερλίγκ, σπρωγμένος ἀπὸ τὴ μόνῃ ἐπιθυμία νὰ δεῖξει στὸν κόσμῳ τὴν ψυχὴ τῆς πατρίδας του, θγάζει ἀπὸ τὰ γεγονότα μιὰ θαυμαστὴ τραγωδία, ὅπου ἡ δραματικὴ του μεγαλοφυΐα φτάνει τὴν τελεότητα».

Καὶ μολοντοῦτο τὸ δράμα τῆς προπαγάντας δὲν μπορεῖ, καθὼς εἶπαμε, νὰ εἶναι τὸ δράμα τῶν ἀνθρώπων. Θὰ εἶναι τὸ δράμα, ὅπου ὁ Γερμανὸς θὰ εἶναι ὁ ἀγριὸς κὶ ἀγέρωχος στρατιώτης, κὶ ὁ ἄλλος θὰ εἶναι ὁ γλυκὸς, γενναῖος, μεγαλόψυχος ἄνθρωπος. Ὁ ἀγώνας τοῦ στρατιώτη καὶ τοῦ ἀνθρώπου δὲ θὰ γίνεται μέσα στὸν ἴδιον ἄνθρωπο, ἢ μεταξὺ σὲ δυὸ ἀνθρώπων, παρὰ σὲ δυὸ διαφορετικὰ ὄντα : τὸ στρατιώτη, τὸν κατακτητὴ, τὸ σκληρὸ ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος, καὶ, ἀπὸ τὸ ἄλλο, τὸν ἀνθρωπιστὴ, τὸν ἡμερο, τὸν ἥρωικό :

Ὁ ἐχθρὸς προχωρεῖ μὲς στὸ Βέλγιο, κ' ἓνα τάγμα γερμανικὸ μπαίνει στὸ Σπλιμόντ. Ὁ ἀντρας τῆς κόρης τοῦ δημάρχου, ἐφεδρὸς ἀξιοματικὸς τοῦ γερμανικοῦ στρατοῦ, γυρεῖ καὶ τὸ κατορθώνει νὰ τὸν μεταθέσουνε ἴσια ἴσια στὸ τάγμα αὐτό. Γιατὶ ἄραγε ; Για νὰ ἰδεῖ τὴ γυναῖκα του καὶ νὰ προστατέψει τὴν ὀνογένειά της. Τελοσπάντων. Πεδερὸς καὶ γαμπρὸς ἀνταμώνουν, κὶ ἀπὸ τὴ συζήτηση, ἀγάμ' ἀγάμια, ξεχωρι-

ζουμε δυὸ χαρακτηριστῆρες : εὐγενικός, ἴσιος καὶ καλοκάγαθος ὁ δημάρχος ἀπολογητῆς τῆς δύναμης καὶ τῆς βίας ὁ ἄλλος. Κ' ἡ Μπέλλα — ἡ γυναῖκα του καὶ θυγατέρα τοῦ δημάρχου ; αὐτὴ δὲ φαίνεται ἀκόμη νὰ θυμᾶται τίποτ' ἄλλο, παρὰ πὼς ὁ Ὄθωνας — ἔτσι τὸν ἔλεγαν τὸ γερμανὸ — ἦταν ὁ ἀντρας τῆς κὶ ὁ πατέρας τοῦ παιδιοῦ πούχε στὰ σπλάχνα της.

Ὅμως νά ! Ἐνας πυροβολισμὸς μέσα στὴν πόλῃ — ἀγνωστο ἀπὸ πού κὶ ἀπὸ ποῖόν — σκοτώνει ἓνα γερμανὸ ἀξιοματικό. Ἡ ἀντίκριση δὲ θγάζει κλωπα στὸ φῶς. Φαίνεται πὼς ὁ δολοφόνος εἶναι καποιος γερμανὸς στρατιώτης, πού ἔχει λόγο νὰ θέλει νὰ ἐκδικηθεῖ τὸν ἀνωτερό του. Αὐτὸ ὅμως δὲν ὠφελεῖ. Περρεῖ νὰ θρεθεῖ ἓνα ὑψμα ἀπὸ τοὺς κατοίκους. Κατηγοροῦνε τὸ γέρο Κλάους, ἓναν ἄνθρωπο ἀνίκανο γιὰ νὰ κανεὶ τέτοια πράξη, πού εἶναι σαράντα χρόνια περροδάρης στὴν ὑπηρεσία τοῦ δημάρχου. Ὁ σημαρχὸς μαρτυρεῖ καὶ δειχνει τὴν ἀθωότητα τοῦ περρολαρη. Αὐτὸ χαλασε τὰ σχέδια τοῦ κατακτητῆ. Ὁ Διοικητῆς τοῦ Ταγματός τῆς κατοχῆς εἰδοποιεῖ τὸν δημάρχῳ πὼς ἂν δὲν τοῦ φανερώσει τὸ δολοφόνῳ, θὰ τουφεκίσει αὐτὸν τὸν ἴδιο. Ὁ δημάρχος μένει ἡρωικός, καὶ δέχεται νὰ τουφεκισθεῖ. Δὲν ξερούμε γιὰ ποιὸ λόγο, ὁ διοικητῆς ὀρίζει τὸν Ὄθωνα γιὰ νὰ διοικήσει τὴν ἐνωμοτία πού θὰ τουφεκίσει τὸν πεδερὸ του ! Ὅμως ἴσαμε κεί δὲν ἀφήνει ὁ συγγραφέας νὰ φτάσουν τὰ πράματα. Ὁ Ὄθωνας ὀρκίζεται πὼς δὲ θὰ ὑπακούσει, καὶ πὼς θὰ προτιμήσει νὰ πεθάνει μαζί μὲ τὸν πεδερὸ του. Τὸ πρᾶμα ὅμως δὲ φτάνει μῆτε ἴσαμε κεί. Ὁ διοικητῆς τοῦ Ταγματός δηλώνει μὲ κυνικὴ εὐγένεια, πὼς, τὴ μῆς ἐνεκα, θὰ ἐπαίρνε αὐτὸς τὴ διοίκηση τῆς ἐνωμοτίας ! Ἡ κόρη τοῦ δημάρχου δειχνει τὴ φρεκὴ της. Κὶ ὁ ταγματάρχης λέει :

«Δὲ μπορὸ νὰ καταλάβω τίποτα... Ποιὸς λίγο, ποιὸς πολὺ, ὅλοι τοὺς εἶναι τρελοί!»

Ὅμως ἡ Μπέλλα, ἡ κόρη τοῦ ἀθώου δημάρχου, δὲν τονε θέλει πιά τὸν Ὄθωνα, τὸν ἀντρα της.

Πὼς θὰ σᾶς φαινόνταν, ἂν ἦταν πραγματικὰ ὁ Κλάους ὁ δολοφόνος, καὶ πετιότανε τὴν τελευταία στιγμή, γιὰ νὰ μὴν πάρει στὸ λαμὸ του τὸν δημάρχῳ του, κὶ ὀμολογοῦσε ; Ἡ πὼς θὰ σᾶς φαινόνταν ἂν παρουσιαζόταν ὁ γερμανὸς στρατιώτης ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὴ σκοτώστρα ἐνωμοτία, κὶ ὀμολογοῦσε τὸ κακούργημα του, καταριώνοντας καὶ κατηγορώνοντας τὸν ἀπάνθρωπο πόλεμο, τοὺς κυβερνήτες του, τοὺς ἀξιοματικὸς του, ἢ δὲν ξέρω τί ἄλλο ; Δὲ θὰ ἦτανε τὸ δράμα ἀνθρωπινότερο ; Ὅμως τότε δὲ θὰ ὑπηρετοῦσε τὸ σκοπὸ : νὰ κανεὶ ἀντιπαράβολὴ τοῦ Γερμανοῦ μὲ τὸ Βέλγιο. Δὲ θὰ ἦτανε ἔργο προπαγάντας.

ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΚΑ

ΤΑΞΙΔΙ ΚΤΛ.

Πρὲπει νὰ γράφουμε μὲ : ταξίδι (ὄχι ταξίδι), φίδι, λεξίδι(ον), δοσίδι, νιψίδι, (ἐ)θρεσίδι, κοψίδι, στασίδι, στρωσίδι κτλ. ὅλα δηλ. πού γίνονται ἀπὸ τὰ τριτόκλιτα — ις, — εως : τάξις - τάξεως.

Σημ. — Ὁ κ. Χ. πού δὲ θρίσκει λόγια νὰ χτυπήσει τὸν Ψυχάρῃ καὶ τὸ λέει καὶ τὸ ξαναλέει σὲ χίλιες μεριὲς πὼς ἔγραψε μιὰ φορὰ ὁ Ψ. συχαίνομαί με ν ἀντίς ι, ἀτὸς του ἔγραψε πάντα

(ΜΝΕ α' 143) τα ξείδι με ει. Κατόπιν, αφού τὸ ξήγησα ἐγὼ διάπλατα (Γραμ. Φιλίν. σ. 485 § 1450), πὸς μόνο μὲ ἵ πρέπει νὰ γράφεται, ἄρχισε νὰ τὸ γράφει κιάφτος μὲ ἵ, χωρὶς νὰ πῆ τίποτε, ἔτσι κρηφούτσικα.

Μ. ΦΙΛΗΝΤΑΣ

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

— «**Ἡ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ**» τοῦ Αἰμιλίου Φαγκέ, τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας. (Ἔκδοσις Γ. Βασιλείου, Σταδίου 42). — Βγήκε μεταφρασμένο τὸ γνωστὸ βιβλίο τῆς γενικῆς γραμματικολογίας, πὸν περιέχει μὲ μεγάλη συντομία καὶ μονάχᾳ σὰ γενικῆς γραμμῆς τὴν ἱστορία κάθε ἀρχαίας καὶ νεώτερης λογοτεχνίας. Ἐίναι κάτι πῶς σύντομο ἀπὸ λεξικὸ καὶ ἴδιον σὰ βοηθητικὸ τῆς μνήμης μπορεῖ νὰ σταθεῖ. Τὸ κεφάλαιο γιὰ τὴ νεοελληνικὴ λογοτεχνία ἔχει περιεργες πληροφορίες, ἀναφέροντας καὶ ἀσημάντα ὀνόματα συγγραφέων καὶ παραλείποντας ἄλλα σημαντικὰ, ἔτσι πὸν πολὺ ἀόριστη ἰδέα παίρνει κανεὶς γιὰ τὰ φιλολογικὰ νεώτερα χρόνια μας. Φαίνεται πὸς αἱ πηγὲς πὸν πήρε τις πληροφορίες του ὁ μακαρίτης Φαγκέ, δὲν εἶχαν πολλὴ μελετημένους καὶ καθαροὺς. Περιεργο ὄστος, πὸς ὁ Ἕλληνας μεταφραστὴς δὲ διόρθωσε τίς ἀνακριθεὶς αὐτῆς τοῦ συγγραφέα.

— **ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΔΙΓΕΝΗΣ ΑΚΡΙΤΑΣ**. — Τὸ ἐκδ. Βιβλιοπωλεῖο Γ. Βασιλείου ξανατύπωσε τὴν ἀλάτεια ἐξαντλημένη καὶ πολυζήτητη αὐτὴ βυζαντινὴ ἔπιποιτα τοῦ δέκατου αἰῶνα, πὸν ὁ μακαρίτης Ἀντωνίου Μηλιαράκης τὴν εἶχεν ἐκδόσει πρὸ χρόνια, σύμφωνα μὲ τὸ χειρόγραφο τῆς Ἀντρος.

Υ

— **Κ. ΚΑΡΑΜΟΥΖΗ**: «Περπατώντας ἢ Δόξα...» Ἔστι βιβλιοσκὰ καλονομαμένο καὶ κούφιστικωμένο στὰ Καταστάματα τῆς Ἑταιρίας «Τῆρας». Πουλιέται 3 δραμιές καὶ τὸ σισταίνουμε θεομῆματα. γιατί ὁ κ. Καραμούζης. ὅσο καὶ ἂν ἐνοσθε τίς Συνονώτικες αὐτῆς ἐπιπέσεις του δημοσποριακῆ, γιὰ νὰ ποιοτυπωθεῖται δὲλ. α' ἐπιμεριδα, δὲν παύει νὰ τοὺς οἶξει σὰν κανέλλα πάνω τους καὶ ἀρετὸ λυρισμὸ.

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. **Κ. Μελες**. Ἔστι εἶναι καλύτερα. Τὸ τετοόφυλλο τριφύλλο τὸ βλάμ σὸ φάκελλο ἐκείνων πὸν θὰ δημοσιευτοῦν.—κ. **Ε. Δ. Φαν** Τὰ ἐπιπέσεις δὲν εἶναι κακὰ τοὺς λείπει ἴσως κάποια ποιοτυπία. Δεμένα σφιχτὰ σὲ λίγους καλοὺς στίχους θὰ ἦσαν ἴσως ἀξία λόγου. Ἐκείνη τὰ ἀκουλάκια ὡστόσο μορφοῦσαν νὰ λείπον.—κ. **Κ. Π. Μαγ.** Θὰ δημοσιευτοῦν τὰ Λαογραφικὰ.—κ. **Π. Βασ.** Χαίρομαστε πὸν σὸν κάναμε εὐχαριστήση. Τὸ τραγὸδι σου θέλει ἀνίμα δούλεμα.—κ. **Μ. Κιλ.** Θὰ τὸ μελετήσουμε καὶ θὰ σὸν εἰποῦμε.—κ. **Σ. Μ.** Τὸ «Σιδνεϊο κτλ.» εἶναι ἀρετὰ καλογραμμένο. Ἄν μποσοῦσε νὰ σφιξει ἀνίμα ἴσως τοὺς στίχους, νὰ μὴν ἔχοντε τίς ἀεόφρονους τῆς χαρμωδίας, θάσαν καλύτερα. Οἱ στίχοι πὸν δὲν ἔχοντε τὸ μουσικὸ στοιχείο τῆς ῥίμας, πρὸς νὰ εἶναι ἀνίμα πὸν δεμένα ἀπὸ τοὺς ἄλλους τίποτα νὰ μὴ χάσκει, καμιά λέξη νὰ μὴν περισσοῦν.—κ. **Ν. Ε. Δρ.** Δυναίματα πὸν δὲν μορφοῦμε νὰ δημοσιεύουμε

τῆ «ῤῥῆν ποιητοῦ καὶ αεὶρήν»—μὲ πληρωμὴ ποτὶ δὲν τὸ κάνομα,—γιατί, καὶ ἂν ἄνομα θέλαμε νὰ κάνομα ἐξάλειψη καὶ νὰ φιλοσησοῦμε τὴν καθαρῆσσσα, κάλι θὰ σποντάβαμε σποὺς τοσοὺς μαλλιαροὺς πὸν φαίνεσαι πὸς, παρὰ τὴν ἴδιον, συγκρασία σου, εἶναι ἀποτέλεσμα συναναστροφῆς μὲ ἰουδαίους. Βέβαια δὲν εἶναι καθαρῆσσσα μὴ γλώσσα γμάτῃ μὲ: ἐβήκη ἀγροικυτάει, σὰν κάτι νὰ φωνάει, καταδεχόσσομα, φοβόσσομα (προσπαροῦσσομα μὲ μα κ ε ἰ συλλαβῆ!) κτλ. Κρίμα γιατί τὸ ποιημὰ σου τελειώνει τόσο δμορφα:

Πλὴν, ὦ αεὶρήν, γνῶριζε, δαφνοστεφῆς καὶ ἀξία Βασίλισσα θὰ εἶναι μά...

Αὐτή... ἢ Ἀγλαία

πὸν μὰς θυμίζει ἴσως Ἀμπελά,

κ. **Γ. Δα.** Ὁ σκοπὸς μας δὲν ἦταν νὰ κινερόνομα ἔσαν τὸσο ἀξιοσμπολεμιστὴ μας. Θέλαμε μόνο νὰ τόνισσομα πὸς ἀνοποῦμε τὸν ἴσιν καὶ παλικαροῖο ἄνομα. Ὑπάρχει τρόπος νὰ καταγγείλει κανένας δ,τι νομίζει πὸς πρέπει νὰ καταγγελλθεῖ μὲ φωνερά. Ἔστι ἀνοινόμεσσομα τὸρα δεκαεφτά χρόνια ἀπὸ τὴν ἐποχὴ πὸν μετρίομασσομα στὰ δάχτυλα, καὶ πὸν ὁ μακαρίτης ὁ Μιστριώτης σήκωνε ἐπανόσταος. Ἡ νίκη θὰ εἶναι—εἶναι νίλια δική μας γιατί ἔχομα μὲ τὸ μέρος μας: τὴν Ἀλήθεια.—κ. **Μα. Χρ.** Ἦ θαροῦς, πὸς τόσο γρήγορα ἐξοριζόναται ἡ πόληγη;—κ. **Μ. Μορ.** Λάβαμε τὸ «Ἀγγρὸ νόστο» καὶ τὴν «Προσφορά».—κ. **Δστ. Ροδ.** Ἔνα σονίτο, εἶναι μὴ τίλια φέμα, πὸν δὲν ἐπιτρέπει ποικιλίες στίχων. Ἐπειδὴ εἶσαι νέος καὶ φάσσομα πὸς ἔχεις μέσα σου ποίηση, δὲ σὸν τὸ δημοσιεύσομα. Πειθαρχία σὸν στίχο τὸρα, καὶ δὲν γίνεσαι μάσοτος, κανένας δ,τι σὸν λέει τὸ τάλντο σου.—κ. **Δσ. Γκιν.** Εἶσαι χωρὶς ἄλλο ἐπηρεασμένος ἀπὸ τὰ «παράκαυρα», ὅμως αὐτὸ δὲν εἶναι ἀρετὸ. Προσπάθει νὰ ἐμφροῦςσαι καλύτερα ἐκείνο πὸν θέλεις, ἔχοντας ἐπόση πὸς ἡ τέχνη εἶναι ἐμφροση. Κι ἄνομα: Ἡ Νιρβάνα δὲν ἔχει μεθύσι, μὴδὲ πονημῶν μιλίσοι. μόνο τίλια τὸ ἐναγτί.—κ. **Φαλοτάφ.** Ὁ φίλος μας εἶναι δὲ τὸρα μὴ σόγουρα θὰ γέλασοι καὶ ὁ ἴδιος μὲ τὸ ἔξπνο σου «Νομὰρ κος» πὸν ἀνοροσε, θέλοντας μ' αὐτὸ νὰ συγκοῦσσομα σὲ μὴ λέξη ἐνομα τὸν μὲ τὸν τίλο του.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

MERCURE DE FRANCE (1 Ἰουλ.) Λεὸν Μουλῆν: Γιά τὸ ἔργο τοῦ Φρανσις Ζαμ.—Δουνιά Μπαρνῶ: Ἡ οὐκὰ ποίημα.—Λιεντί: Τοαγούδια τῆς Πίρας καὶ τοῦ Χωρομοῦ.—Ραφαήλ Κῶα: Ὁ Κάρολος Δίκης. κτλ. κτλ.

ΟΙ ΓΝΩΜΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΑΝΟΡΘΟΓΡΑΦΙΕΣ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΗ

Δημοσιεύσομα μ' εὐχαριστήση τὸ παρακάτω γράμμα τοῦ κ. Καθηγητῆ. . . μὲ ὅλες τίς ἀνορθογραφίες του, γιὰ ν' ἀκουστεῖ καὶ ἡ γνώμη τὸν ἀντίθετων, μὴ καὶ ὁ «Νουμάς» τῶχει δηλώσει ἀπειρες φορὲς ἔως τὸρα πὸς εἶναι, καὶ μένει, λεύτερο βῆμα. Τὸ χειρόγραφο τοῦ κ. καθηγητῆ τῶχομα σὸν Γραφεῖο μας, καὶ ὁποιοσ θέλει μπορεῖ νὰρθεῖ νὰν τὸ καμαρόσει.

Ἐν Βονίτη τῇ 25 Ἰουνίου 1920.

Κύριε Διευθυντά,

Λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ σὰς εὐχαριστήσω, διότι κατὰ σύστασιν ἄλλου, ἐφάνητε πρόθυμος νὰ μ' ἐγγράφητε συνδρομητὴν εἰς τὴν «Πολιτικὴ, Φιλολογικὴ καὶ Κοινωνικὴ Ἐφημερίδα» ὑμῶν ἄλλ' ὅμως μετὰ μεγάλης μου λύπης, καθιστῶ εἰς ὑμᾶς γνωστὸν, ὅτι δὲν ἔχω τὴν διάθεσιν νὰ μελετῶ Ἑλληνικὰς Ἐφημερίδας, εἰς γλώσσαν τοιαύτην γεγραμμένας, σὺχι καθαρῶς Ἑλληνικῆν.

Ἐἶδον εἰς τὴν στήλην τὸν «Ἐπινομημένο καὶ πραγματῶν» ὅτι ἀπ' ἐνὸς μὲν ὁ κ. Γληνός, ἀπαντήσας εἰς ἐρωτήσιν σας, εἶπεν ὅτι ὁ Μιστριώτης θάρτηρε δὲπ

την Ἑθνικὴν ἀδιαφορίαν, καὶ ὁ Χατζηδάκης, ὁ Τορκομάδης θὰ ταφεῖ ὑπὸ τὴν ἔθνικὴν κατάρα!...», ἀφ' ἑτέρου δὲ, ὑμεῖς χαρακτηρίζοντες αὐτοὺς προσεδέξα-
τε ; «... εἶναι ἐχθροὶ τοῦ θανάσιμοι, χειρότεροι καὶ ἀπὸ Τοῦρκους καὶ ἀπὸ Βουλγάρους καὶ θάν τοὺς θίψει αὐτοὶ ἀπὸ τὸ ἀνάθεμά του».

Λοιπὸν ἂν γραφῶ συνδρομητῆς εἰς τὸ περιοδικόν σας, ἐπεὶ ὅτι τοὺς κρίνω καὶ ἐγὼ αὐτοὺς ὡς ὑμεῖς ; ἀλλ' ἐγὼ δὲν ἀπέκτησα τὴν σοφίαν τῶν ἀκόμη πῶς λοιπὸν δύναμαι νὰ τοὺς κρίνω ; Οὐχ' ἦρτον ὅμως κρίνω ὅτι καὶ ὑμεῖς δὲν τοὺς ἐφθάσατε ὅμως, μικροὶ δυ-
τες, ἐπιχειρεῖται μεγάλα. Μοι ἐπιτρέπεται, κύριε, νὰ ἐπαναλαμβάνω τοὺς ἀπρασαλεύτους λόγους τοῦ Μεγάλου τῆς Ἀνθρωπότητος Διδασκάλου ; «... οὐκ ἔστι προφήτης ἄνθρωπος εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ...».

Ἡ Μιστριώτης δὲν ἐτάφη ὑπὸ τὴν Ἑθνικὴν ἀδιαφορίαν, ἀλλ' ἐτάφη ὑπὸ τὴν Ἑθνικὴν εὐγνωσύνην καὶ ἡ μνήμη του θέλει μείνῃ ἀνεξίτητος εἰς τοὺς Ἕλληνας. Ποῖος δὲ πραγματικὸς Ἕλληνας, δὲ θάρη τὸν Χατζηδάκην μὲ κατάραν, ἀφ' οὗ ὡς ἄλλος Ἡρακλῆς, προσπαθεῖ νὰ καθάρῃ τὴν Ἑλληνικὴν παιδείαν, ἀπὸ τὴν δισσοδίαν τῆς κέρου καὶ προξενίῃ, ὠφέλειαν ἑαυτῶν καὶ τμητὴν εἰς τὴν κοινὴν Πατρίδα ;

Οὔτε ὁ Σὸς καὶ Σοφὸς Μιστριώτης ἐτάφη ὑπὸ τὴν Ἑθνικὴν ἀδιαφορίαν, οὔτε ὁ Σὸς Χατζηδάκης θὰ ταφεῖ ὑπὸ τὴν Ἑθνικὴν κατάραν, διότι τὸ ἔθνος δὲν ἀποτελεῖτε σεῖς μόνον, ἀλλὰ καὶ ἄλλοι Ἕλληνες, εἰς τὸν ἄγραφον χάρτην τῶν ὁποίων εἰσὶν γεγραμμένα χρυσοῖς γραμμαῖσι τὰ ὀνόματα τῶν Μεγάλων Ἀνδρῶν, οἵτινες, τὰς πολυχρονίους τῆς Ἑλλάδος πληγὰς ἐθεράπευσαν, τὸν ἕρπον δστις τὰ πρόσωπα τῶν Ἑλλήνων κατημαύρωσε διεσκέδασαν καὶ τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὴν πτώσιν ἀνήγειραν, διὰ τῶν ἰδίων τῶν δυνάμεων καὶ ἔχι διὰ χειρῶν ἄλλοτριῶν, διότι εἰς τὰς φλέβας των, ἐσώζετο αἷμα Ἑλληνικὸν καὶ οὐχὶ Βουλγαρικὸν καὶ Τουρκικόν.

Ποῖοι εἶναι Βούλγαροι κύριε ; Ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι, καταναλοῦντες τὸν χρόνον τῆς ζωῆς των εἰς τὴν κωμῶσιν τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης ἐκ τῶν ξένων λέξεων, τὰς ὁποίας προσέλυθον οἱ Ἕλληνες κατὰ τὴν μαύσιν δουλείαν, φιδιά(;) εἰς τὸ στόμα εἰς τὸ στόμα τῶν ξένων, τοιμῶντων νὰ χαρακτηρίσωσιν ἡμᾶς ὡς ἐκκολληθέντας ἢ... ἢ... ἢ... ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ἐπιτρέπονσιν εἰς αὐτοὺς νὰ μᾶς ἀμφισβητῶσι τὸ ἀθάνατον τοῦ Ἑλληνικοῦ ὀνομα, ἀφ' οὗ μετὰ τὴν Ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν καὶ ὀμιλουμένης ὑπάρχει χάσμα σχεδὸν ἀπεφύρτων ;

Διὰ τῶν συγγραμμάτων ἐκεῖνοι ἐστόλισαν καὶ ἐπλούτισαν τὰς βιβλιοθήκας, ὅλων τῶν Ἑθνῶν, ὅσα διακαῶς ἐπιθυμοῦσι τὸν πολιτισμὸν, φρονοῦντες ὅτι παλαιὸν τῆς Ἑλλάδος προτέρημα, εἶναι νὰ φωτίζηται ἄλλοι καὶ ἄχι παρ' ἄλλων νὰ φωτίζηται αὕτη τὰ ἡμέτερα (ἰδικά σου) συγγράμματα ποῦ εἶναι καὶ τί φρονεῖτε ;

Ἡ γλῶσσα τοῦ Πλάτωνος καὶ τοῦ Ἀριστοτέλους, παρήγαγε κακοὺς τελείους καὶ ἐθεμελίωσε τοὺς 2 πόλους, μετὰ τῶν ὁποίων στρέφεται πᾶσα ἐνέργεια τοῦ ἀνθρώπου διανοητικῆ ἡμεῖς δὲ ἐπειδὴ δὲν δύναμεθα νὰ τοὺς φθάσωμεν, πρέπει νὰ στρέψωμεν τὸ πρό-

σωπὸν μας πρὸς τὰ ΟΠΙΣΘΩ καὶ τοὺς λημονήσωμεν ;

Διήλθε καὶ ὁ Χριστὸς διὰ τῆς Γῆς καὶ μᾶς παρήγαγεν ; ἀπόδειγμα δέδωκε ὑμῖν, ἵνα καὶ ὑμεῖς ποιῆτε, ὡς ἐγὼ ὑμῖν ἐποίησα. Ἐπειδὴ ὅμως δὲν διδάμεθα νὰ τὸν φθάσωμεν, πρέπει νὰ τὸν λημονήσωμεν καὶ κανονίσωμεν τὸν βίον μας συμφώνως πρὸς τὰ ἐπὶ τῆς ἐπαχῆς μας γινόμενα ;

Φεῦ ! τὸ ν' ἀποσπάσῃ κανεὶς τὸ ὄνομά του, ἀπὸ τὸν κόσμον, εἶναι ὡς νὰ τὸν δονήσῃ ἐκ τῶν θεμελίων ἀναφωνεῖ καὶ αὐτὸς ἀκόμη ὁ Ρενάν. Ὁ ἄνθρωπος τότε θὰ γίνῃ τέλειος, ὅταν γνωρίσῃ ὅσα δὲν γνωρίζει καὶ οὐχὶ ὅσα γνωρίζει, τείνων πάντοτε πρὸς τὸ τέλειον.

Διὰ τὴν πρόσκαιν ὕβρεω, εἰς τὰ πρόσωπα 2 Μεγάλων Ἀνδρῶν, ὑπὸ τοῦ Γραμματέως Ὑπουργείου Παιδείας Ἑλλάδος Μεγάλης καὶ Παιδαγωγικῆς, ἔπρεπε νὰ εἴπῃ τις πολλὰ, ἀλλὰ σιωπῶ, διότι κατὰ μὲ ἐμποδίζει.

Εὐχάσιον κ. Διευθυντά καὶ ἐπ' ἀγαθῶ τῆς Ἑλλάδος, θὰ ἦτο, ὅπως τοῦ λοιποῦ κήσουσιν μικροὶ καὶ ὑβρίζον Μεγαλοὺς καὶ τὸ χειρότερον, νὰ παρακινῶσι μαθητὰς, νὰ ὑβρίζωσιν ἀειμνήστους Διδασκάλους, τῇ βοηθείᾳ τῶν ὁποίων, ἐξέροχοντι ἀπὸ τὸ χελωνόστραχον τῆς ἀρχαίου ἀμαθείας καὶ αἰσονται εἰς σφαίρας ὑψηλὰς, πρὸς τὰς ὁποίας φέρεται ὁ θεὸς τῆς ψυχῆς πατριωτισμοῦ. Διότι ποῖαν πρόβον θὰ ἔχῃ τὸ Κράτος μας ὅταν ὑβρίζομεν καὶ κακοποιῶμεν τοὺς εὐεργέτας μας ; ἢ μιὰρὰ Κατασχύνῃ, μὲ τὰς ἀγκύλας ἀνοικτάς, ἵσταται ἔμπροσθέν του καὶ προσπαθεῖ νὰ τὸ πνίξῃ. Τώρα ΜΑΛΑΙΣΤΑ βίου ὁ Γενναῖος Στρατὸς μας ἐλευθερώνει τὰς χώρας τῶν Ὀνείρων μας, πρέπει νὰ ἐκβάλλωμεν καὶ τὰς ἐλαχίστας ἀκόμη τουρκικὰς λέξεις, τὰς ὁποίας οἱ ἀδελφοὶ μας κατὰ τὴν μακρὰν τῆς δουλείας νύκτα ἐμμήθησαν παρὰ τῶν Βαυβάρων καὶ οὐχὶ μὲ τὸ πρόσχημα τῆς ἘΝΘΗΣΕΩΣ μεταξὺ αὐτῶν καὶ ἡμῶν, νὰ καταστήσωμεν τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ὀρθόλευμα λέξεων.

Ταῦτα τὰ ἐλάχιστα ἐν καρδίᾳ ὅσα δὲ ἔχω νὰ εἶπω, θὰ τὰ εἶπω, ὅταν ὁ Μέγας Κυβερνήτης, εἰς ὃν ὑπὸ τοῦ Ἐσφαγμένου Ἀρνίου ἐδόθη ἵππος, τόξον, στέφανος καὶ ἄδεια νὰ ἐξέλθῃ νικῶν καὶ ἵνα νικήσῃ, παραδόσῃ εἰς τὰς ἀγκύλας τῆς μητρὸς Ἑλλάδος, τὰς ταπεινῶρους θυγατέρας τῆς, καὶ καθίσῃ ἐπὶ τοῦ Θρόνου, τὸν ὁποῖον ἀπὸ χρόνον πολλοῦ, ἩΤΟΙμασε καὶ προώρισε δι' αὐτὸν ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς, κυβερνῶν τὴν χώραν του ἐν ἡσυχίᾳ πλέον.

Ὁ δὲ ἀγαπητὸς μου Καρούσος Ταχιάδης, εἰάν θέλῃ νὰ διατηρήσῃ ἀκλήιδωτον τὸ δῶρον τῆς λογικότητος καὶ μὴ ἀποθῇ σαρτὸν τῆς κοινωνίας μέλος καὶ ἐληθινὸν τῆς γῆς ἄχθος, πρέπει νὰ ΣΚΕΠΤΕΤΑΙ πρότερον καὶ ἐπειτα ν' ΑΠΟΦΑΣΙΣῃ καὶ οὐχὶ νὰ στήθῃται ὑπὸ τοῦ ἐνὸς καὶ τοῦ ἄλλου, ὡς τὰ παφλάζοντα τοῦ γόντου κύματα, σνελαίνονται κατὰ τὴν πνοὴν τοῦ σφρίττοντος ἄερος.

Αὐτὸς κατάγεται ἐκ Λευκάδος σχεδὸν καὶ ἐγὼ ἐκ Ξηρομέρου.

Δ. ΠΑΠΑΓΑΛΑΝΗΣ

Καθηγητῆς Γυμνασίου Πρεβέζης